

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 5. Quænam in vniuersùm sint requisita ad libertatem actus primi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

bus, aliis; quantum est ex se, idoneis ad talis actus libertatem. Quod ipsum est, possibile esse naturam intellectivam, & volitivam, & nihilominus per suam essentiam ad nullum actum liberam.

82 **Q**uarto observandum est, eas causas absolute liberas dici, quae liberè operari possunt per aliquos actus, et si possint etiam per alios necessariò operari. Cuiusmodi sunt causa libera, quae de facto dantur. Eas verò causas dici absolute necessarias, quae liberè operari nequeunt per vllum actum. Quales sunt causa naturales de facto item existentes. Vnde patet, posibles esse causas, quae tum liberè tum necessariò operari possunt. Et causas, quae necessariò tantum operari valent, secus liberè. Superestque dubitandum subinde, an è conuerso sint posibles causa, quae liberè tantum operari valeant, secus necessariò. Circa quod dubium certum est, non esse possibilem causam, quae tam per actum negativum, quam per positivum debeat se liberè exercere, nec necessariò possit. Cum enim omnis causa possibilis ad se exercendum per actum positivum egeat concursu Dei, & Deus illi talem concursum negare possit, quo negato, ad actum negativum oppositum manebit illa necessitata, consequens est, ut nulla sit causa possibilis, quae se non possit necessariò exercere per actum negativum; atque adeò, quae non possit libertate carere ad actum positivum. An verò casu, quòd per actum positivum se exerceat, debeat id liberè praestare, nec necessariò possit, rursus est dubitabile. Arbitror, talem causam possibilem esse. Quia posibles sunt actus positivi intrinsecè, & essentialiter liberi, ut infra quaest. 17. ostendemus. Neque est, cur repugnet causa, quae per solos actus intrinsecè liberos, & non per alios, possit se positivè exerceri. Quae proinde aliter, quam liberè, nequit positivè operari, siue per positivum actum se se exercere.

QVAESTIO V.

Quanam in uniuersum sint requisita ad libertatem actus primi.

83 **Q**uestio haec disputationis praesentis potissima est, utpote in qua potissima, uniuersalissimaque de libertate principia stabilienda mihi sunt. Quoniam autem ad illa maxime conferunt, quae in Pharo Scient. disput. 8. quaest. 5. statui de requisitis ad actum primum, siue potentiam proximam generari, pleraque eorum imprimis ad hanc quaestionem iunt transferenda, & ad positivum applicanda; deinde autem plura alia propria addenda. Curabo autem, quoad fieri poterit, & quantum ipsa materia rulerit, ut pleraque saltem, quae tradentur, aut sint per se euidenter nota, aut ex principijs euidentibus demonstrata. Quo fiet, ut quaestio haec, si non adequatè, maiore saltem ex parte pro eà subroganda veniat, quam in singulis disputationibus metaphysicis huius Operis solemus tradere coalescentem ex propositionibus euidentibus, aut alijs certis, seu per se notis, seu demonstratis, quae ex terminis talis dispu-

tationis componuntur potissimum.

Ad rem ergo suppono primò ex saepe iam in praecedentibus statuta doctrinà, libertatem actus primi (contradictionis scilicet, de qua potissimè est agendum) consistere in duplici potentia proxima, quam habet causa libera, altera ad operandum, altera ad omittendam operationem; dicique potentiam proximam ad operandum, vel ad non operandum, quae immediatè respicit operationem, vel omissionem eius, & qua posita, nihil iam desideratur ex parte causae, ut se exerceat in actu secundo per operationem ipsam, vel per omissionem operationis, utque absolute, & simpliciter dicatur posse operari. Operatio quippe actus secundus positius, & eius omisio, siue carentia actus secundus negatiuus dicuntur oppositi contradicòriè inter se. Dico autem, libertatem actus primi consistere in duplici potentia proxima. Quia potentia ad operandum, & potentia ad non operandum duae potentiae sunt saltem formaliter, seu per rationem nostram; eo quòd ex conceptibus proprijs terminos respiciunt distinctos inter se à parte rei, operationem scilicet, & eius carentiam, siue actus secundus positivum, & negatiuum; quidquid sit de illarum aut distinctione, aut identitate reali. De qua in decursu quaestionis succedet sermo.

Secundò suppono ex dictis etiam iam quaest. 2. eiusmodi potentias proximas causa liberae aut semper, aut plerumque saltem compleri per aliqua extrinseca distincta ab entitate ipsius causae. Quo fit, ut libertas actus primi in dictis potentijs consistens aut semper, aut plerumque saltem denominatio sit ipsi causae liberae semixtrinseca, complectenque multa inter se distincta realiter in suo conceptu, siue in sua essentia reali; (quidquid sit de conceptu formali eius, de quo modo non est curandum); ea omnia nimirum, ex quibus denominatio ipsa dicitur sumi, & quorum quolibet deficiente, ipsa deficeret. Ita enim omnia in talis denominationis conceptu, siue essentia reali intrinsecè claudi tanquam constitutiva intrinseca eius dicta quaest. 2. propositum est demonstratiuè, postmodumque iterum statuatur. Quoniam enim conceptus realis huiusce denominationis, sicut & aliarum similium, non omnia, ex quibus à parte rei coalescit, importet exaequò, & directè, sed pleraque indirectè, siue in obliquo, ut constat ex dictis à nobis in Pharo Scient. disput. 2. quaest. 4. & disput. 8. quaest. 3. saepeque alijs; haec tamen, quae in obliquo, siue de connotato importantur, non ob id desinunt ad illum pertinere intrinsecè tanquam quaedam constitutiva essentiae eius. Ea quippe est talis conceptus essentia, dicere aliquid, aut aliqua tantum in recto, & cetera in obliquo. Quo iure essentia per accidens, ensque per accidens appellatur, prout in eadem Pharo exposuimus disput. 9. quaest. 2.

Tertiò suppono, intrinsecè requisita dici ad libertatem actus primi, quaecunque conceptum, siue essentiam realem eius intrinsecè modo dicto constituunt. Extrinsecè autem ad talem libertatem, talemve ipsius essentiam requiri dicitur id, cum quo illa iam adaequate constituta tanquam cum termino extra se posito connexa est. Cetera verò, quae neque ipsam constituunt, neque ipsius terminant connexionem, ad ipsam nullo modo requisita esse dicuntur. Potest autem dicta libertas, siue realis eius essentia cum alio quo.

quopiam extra seposito connexa esse aut ratione sui totius in diuisum, aut ratione alicuius partis sui: totum siquidem cum quauis parte sui est connexum, & consequenter cum eo, cum quo est connexa quauis pars sui, vt constat. Est autem, & erit semper in tota hac quaestione sermo de connexione metaphysica, deque requisitis simpliciter in ea fundatis, quae requisita essent iustiter dici solent aut intrinsecè, quando sunt essentia constitutiuu, aut extrinsecè, quando sunt termini extrinseci connexionis metaphysicae eius. Porro idem est, requiri aliquid modo dicto intrinsecè, vel extrinsecè ad libertatem actus primi, siue ad eius essentiam, atque requiri ad duas potentias proximas causa, in quibus ea consistit, aut ad quamlibet earum, vt est notissimum. Et quoniam, stantibus omnibus requisitis intrinsecè ad eas ambas potentias, non potest non stare libertas, & deficiente quolibet requisito intrinsecè ad earum quamlibet, non potest non libertas deficere, vt non minus est notum: examinare imprimis vniuersaliter oportet, quanam sint constitutiuu intrinsecè cuiusvis potentiae proxima causa ad quemlibet actum secundum, atque adeò intrinsecè requisita ad talem potentiam, & quanam ad illam sint extrinsecè requisita, & quanam nullo modo. Pro quo fit.

Propositio 1.

87 Id, quo praecise deficiente, & caeteris omnibus per possibile, aut impossibile permanentibus, deficit quauis potentia proxima causa ad quemlibet actum secundum, aut est ipsa potentia proxima, aut aliqua pars eius ipsam intrinsecè constituens.

Hac propositio, praeterquam quòd ex terminis ipsis est satis euidentis, sub vniuersaliori idem ipsum pronunciant de essentia in communi demonstrata à nobis est in Pharo Scient. disput. 9. quaest. 5. proposit. 19. cum nequeat non esse essentia aliqua contenta sub essentia in communi potentia causa, de qua agit, vt est manifestum. Videatur ergo demonstratio facta ibi, & huc applicetur.

88 Quòd si propositio eiusdem sensus formetur sic. Id, quo praecise deficiente, & caeteris omnibus per possibile, aut impossibile permanentibus, causa non est absolute, & simpliciter, atque adeò proximè potens ad actum, ad potentiam proximam talis causa ad talem actum intrinsecè requisitum est. Ex disp. 8. eiusdem Phari quaest. 5. proposit. 1. demonstratio eius specialiter desumi poterit.

89 Sub eademque demonstrationes pariter cadet similis propositio formata, non quidem de quauis potentia proxima causa, sed de ipsa cuiusvis causa libera libertate actus primi, vt vnicuique eas legenti, & applicanti conspicuum fiet.

Propositio 2.

90 Nulla potentia proxima causa includit in suo conceptu reali prout existentem, siue exercitum actum, ad quem poten-

tia proxima est. Nullusque subinde actus in quantum existens, siue exercitus ad conceptum realem potentiae proxima, à qua procedit, est intrinsecè requisitus.

Hac propositio non minus certa, & euidentis est, quam praecedens. Primò; quia, quando causa respectu actus est libera, aut aliter quoquo modo proximè indifferens respectu eius, proximè potens manere potest talis causa respectu talis actus; quin ipse sit existens, vt constat: siquidem id ipsum est, esse eam proximè indifferenter respectu eius. Igitur in potentia proxima talis causa ad talem actum neutriquam actus ipse prout existens potest esse inclusus, atque adeò nec requisitus ad illam intrinsecè vt quaedam pars constitutiuu eius. Alioquin posset totum manere sine aliqua parte sui. Quod repugnat euidentissimè.

91 Secundò; quia nullus actus prout existens potest immediatè, & per se causare ipsam eandem existentiam, quam habet: cum euidentissimum sit, non posse quidpiam immediatè per ipsum esse, quòd iam habet, dare sibi denuò ipsummet esse, siue per ipsum esse, quòd iam in rerum natura est positum, ipsummet esse denuò ponere in rerum natura. Sed, si in potentia proxima, quam causa habet ad quemuis actum, ipse actus prout existens includeretur, ipsemet prout existens vnà cum caeteris inclusis in tali potentia immediatè, & per se causeret ipsam eandem existentiam, quam habet: cum sit certissimum, actum causa ab integrà potentia proxima, quam causa ad ipsum habet, procedere. Ergo, &c.

92 Tertio; quia impossibile est, vt idem prius, aut posterius natura se ipso sit, vt demonstratum est à nobis in Pharo Scient. disput. 15. quaest. 7. proposit. 4. Sed, si actus prout existens in potentia proxima, quam sua causa habet ad ipsum, includeretur, prior, & posterior natura esset se ipso prout existens: cum sit certissimum, actum prout existentem posteriorem natura esse potentia proxima, à qua procedit, & consequenter omnibus constitutiuis essentiae eius, & hac priora ipso actu prout existente. Ergo, &c. Hac satis pro propositione indubitabili vel ex terminis ipsis.

Propositio 3.

93 Quaecunque ex parte causa ad exercendum actum sunt requisita, intrinsecè requisita sunt, vt illa proximè potens ad actum reddatur: secus, quae ex parte causa ad exercitum actus non requiruntur.

Vtraque pars propositionis est certa. Prima autem ostenditur. Quia, deficiente aliquo ex parte causa requisito ad exercitum actus, nequit intelligi causa absolute, & simpliciter, atque adeò proximè potens ad exercendum actum: siquidem ad exercitum actus id dicitur ex parte causa requiri, quòd per modum conditionis, vel comprincipij, vel aliter complet facultatem eius, aut quoquo modo expeditam, promptamque reddit ad tale exercitum; & satis, superque constat ex se, quousque facultas causa ad exercendum

dum actum completa est, & expedita, neququam posse illam intelligi potentem proximè ad exercendum actum ipsum. Sed id, quo præcisè deficientè, causa non est proximè potens ad exercendum actum, ad potentiam proximam talis causæ ad talem actum intrinsecè requisitum est iuxta propo. 1. Ergo, &c.

- 94 Secunda autem pars inde constat. Quia semel completà, & expedita facultate causæ per ea omnia, quæ ex parte eius ad exercitium actus sunt requisita, (quæcumque demum alia desint), nihil desideratur, quominus sit causa proximè potens ad ipsum actum: siquidem, esse illam proximè potentem ad actum, & habere iam illam omnia, quæ ex parte ipsius sunt requisita ad exercendum actum, in idem recidit, ut satis ex se notum est. Porro trifariam potest esse aliquid requisitum ex parte causæ, ut ea reddatur proximè potens ad exercendum, siue ad exequendum physicè suum actum. Primò tanquam principium, siue concausa physicè ad eundem actum concurrens. Secundò tanquam causa moralis aliquo modo excitans, inclinans, seu mouens ipsam causam physicam ad exercitium talis actus. Tertio tanquam conditio aliquo etiam modo applicans, approximansve vel causam ad actum, vel actum ad causam. Ad hæc enim tria capita reducitur omnis modus concurrendi immediatè ad actum simul cum causâ physicâ eius.

Propositio 4.

- 95 Quoties plures causæ physicè ad eundem actum concurrunt, nequit vna ad talem actum potentiam proximam habere, quin reliquæ simul ad eundem habeant potentiam proximam.

Hæc etiam propositio est certa. Probatum enim apertè primò; quia nulla eiusmodi causarum potest se solâ talem actum elicere, hoc ipso, quòd ille indiuisim est actus omnium, ut est notum. Ergo, quousque omnes possint proximè, nulla proximè potest.

- 96 Secundò; quia nulla talium causarum, deficientibus reliquis, est proximè potens elicere actum, ut constat. Ergo neque erit, eis non habentibus potentiam proximam ad ipsum. Deficiente enim potentia proximâ earum, perinde se habent, ac si non existerent, in ordine ad exercitium actus; siquidem hoc non minus cum earum potentia proximâ, quam cum earum existentia, connexum est iuxta proposit. 3. demonstratam in Pharo Scient. disput. 8. quæst. 4.

- 97 Tertio; quia actus non est possibilis proximè, donèc omnes causæ physicæ, atque adeò essentialis eius, proximè sint potentes illum elicere, ut patet: aliàs, si ante potentiam proximam alicuius proximè esset actus possibilis, talis etiam esset ante potentiam proximam omnium: quod constat falsum esse: eo quòd non est maior ratio vnus, quàm aliarum; cum æquè dependeat ab omnibus. Ergo neque aliqua talium causarum est proximè potens ad talem actum, donèc sint reliquæ. Potentia enim proxima causæ, & possibilitas proxima actus vicissim referuntur.

- 98 Quarto; quia omnes prædictæ causæ cum

suis requisitis componunt adæquatam virtutem, à qua immediatè procedit actus. Ergo potentia proxima cuiuslibet ad eò ad potentiam proximam reliquarum requiritur, ut omnes vicissim se includant in conceptu reali vnus potentia proximæ totalis, à qua omnes, & singulæ denominantur potentes proximè talem actum.

Quintò; quia approximatio agentis ad passum intrinsecè est requisita ad potentiam proximam agentis, ut iure apud omnes est inconfessò: siquidem, deficientè approximatione, agens absolute, & simpliciter non est potens agere in passu. Ergo multò magis erit ad illam intrinsecè requisitum passum ipsum, propter quòd agens approximationem exposcit. Sed non passum nudum, quia ratione nequit iuuare agens. Ergo vestitum omnibus requisitis, ut proximè potens dicatur ad illud iuuandum. Et quidem, si quæuis conditio ex parte causæ requisita ad causandum ad potentiam proximam causæ spectat intrinsecè, ut apud omnes est certum, & ex doctrinâ generali proposit. 3. constat: quanto magis concausa physica ad eandem potentiam proximum spectabit intrinsecè, cuius iuuamine non minus, imò magis indiget causa, quam iuuamine conditionis, ut satis ex se est notum.

Doctrinâ tamen huius propositionis intelligenda est de potentia proximâ, quàm ad ponendum eundem actum absolute, & simpliciter antecedenter omnino ad positionem eius habent plures causæ indiuisim. Insuper enim in singulis illarum seorsim resultat altera potentia proxima vnique propria ad ponendum actum præcisè prout à se completa per veritatem conditionatam de existentia sine contradictione actus à reliquis, si extiterit ab ipsâ, quando talis veritas àdest. Quod ut intelligatur, suppono primò ex doctrinâ ostendendâ postmodum proposit. 9. quando duo actus duarum causarum A B sunt mutuò connexi, potentiam proximam vnus cuiusque earum ad suum actum intrinsecè compleri per veritatem conditionatam de existentia sine contradictione actus alterius, si extiterit suum. Et quoniam quando alia duæ causæ A B ad eundem actum concurrunt, A ponere illum, & B ponere illum, diuersæ sunt veritates mutuò connexæ propter diuersa connotata, quæ includunt, prout sæpe aliàs dictum est. Suppono secundò, pariter esse in hoc casu philosophandum: atque adeò dicendum, suppositâ potentia proximâ, quam habent A, & B indiuisim ad ponendum actum simpliciter independenter omnino ab ipsius actus existentia, quando est conditionatè verum, extitutum sine contradictione actum, à B, si extiterit ab A, alteram potentiam proximam accrescere ipsi A propriam ipsius ad ponendum actum prout à se. Tantumdemque dicendum est vice versâ de potentia proximâ similiter accrescente ipsi B propria ipsius. Quippe, licet A, & B indiuisim potentia proximâ vtrique communi possint simpliciter actum ponere: tamen nec A potest ponere actum, prout est à B, nec B, prout est ab A: proindeque vnusquæque eget alterâ potentia proximâ sibi propria ad ponendum actum prout à se; sine quibus omnibus potentijs actus nequit existere. Quæ ut clariora fiant, explicemus, qualiter euenire possint in singulis casibus possibilibus. Sint itaque primò ambæ causæ A B liberæ respectu actus, habeantque iam omnia intrinsecè requi-

requisita ad potentiam proximam utrique communem, ab omni exercitio actus independentem. Dico. Si sit conditionate verum, exiturum sine contradictione actum a B, si extiterit ab A, tunc A proximè potens, atque adeò proximè, & plenè libera erit ad ponendum actum prout a se. Tantumdemque eueniet ipsi B, si & ipsi ac fuerit similis veritas de existentia sine contradictione actus ab A, si extiterit a B. Quo casu ambæ causæ omnimodis erunt proximè liberæ ad ponendum actum, & si posuerint, utriusque imputabitur positio eius. Si verò alterutri tantum earum defuerit dicta veritas, impotens illa proximè erit ad ponendum actum prout a se: omissoque actus proinde illi, cui dicta veritas deest, necessaria, alteri verò, cui adest, libera erit. Utrique autem simul talis veritas deesse nequit, vt ex dicendis in simili proposito. 14. num. 209. constabit. Secundo sit respectu actus libera alterutra dictarum causarum, & altera necessaria necessitate indifferente, determinabilique per liberam; qualis est habitus infusus respectu actus supernaturalis voluntatis: habentque iam omnia intrinsicè requisita ad potentiam proximam utrique communem ab omni exercitio actus independentem. Dico. Si sit conditionate verum, exiturum sine contradictione actum a causa liberâ, si extiterit a necessariâ; tunc causa necessaria potentiam proximam sibi propriam sortietur per talem veritatem completam ad ponendum actum prout a se, absolute determinatam, siue necessitatam ad talem actus positionem: qui proinde iam infallibiliter existet a causa quidem necessariâ necessariò, & a liberâ liberè: quia causa necessaria necessitata erit ad purificandam conditionem veritatis conditionate de existentia liberâ actus a causâ liberâ. Pro complemento autem potentie proximæ propriæ causâ liberâ ad ponendum actum prout a se nunquam illi deesse potest veritas conditionata de existentia sine contradictione actus a causâ necessariâ, si extiterit a liberâ: quia veritas hæc omnino necessaria est, suppositâ potentia proximâ communi utrique causæ. Tertio, si sit liberâ de suo respectu actus alterutra dictarum causarum, & altera necessaria necessitate determinatâ ad talem actum absolute, & simpliciter; qualis est prædeterminatio physica, & decretum Dei immediate exequutiuum antecedens, determinatum, & absolutum; tunc non potest non è medio tolli libertas causæ liberæ: eoquod talis necessitas includitur in potentia proximâ communi utrique causæ, & omnimodis independente ab exercitio actus: atque ita nequit non utramque causam ad actum ipsum necessitare. Quo posito neutri earum deesse potest veritas illa conditionata completa potentie proximæ propriæ eius ponendi actum prout a se; vt est notum. Vnde patet, idem dicendum in quarto casu, quod ambæ causæ eiusdem actus sint necessariæ isto necessitatis genere. In quinto denique casu, quod ambæ sint necessariæ genere priore necessitatis, dicendum est, cum primùm illæ habeant omnia constitutiuâ potentie proximæ ad actum utrique communis, non posse non vnquamque habere & alteram sibi propriam: quia neutri potest deesse veritas completiuâ illius: cum nequeat non esse conditionate verum, exiturum sine contradictione actum ab vnaquaque, si extiterit ab alterâ. Quæ tota doctrina sedulo est obseruanda pro mul-

tis dicendis deinceps spectantibus ad libertatem.

Propositio 5.

Vnum ex requisitis intrinsicè ad potentiam proximam causæ ad quemuis suum actum ipsius actus possibilitas est; siue sit, siue non sit entitas causæ cum tali possibilitate connexa.

Et primùm, casu, quod talis connexio deest, vt secundum plerisque deest in causâ primâ, & secundum plures etiam in causis secundis, propositio mihi certa est, quidquid in opo positum sentiat Ouiedo controuer. 7. Physic. punct. 2. Nam, sublatâ solâ possibilitate actus, nullatenus potest intelligi causa absolute, & simpliciter, atque adeò proximè potens ad exercendum actum, vt est notissimum: quia ad impossibile non datur potentia absolute, & proxima, vt constat. Sed id, quo solo sublato, causa non est proximè potens ad exercendum actum, ad potentiam proximam talis causæ ad talem actum, intrinsicè requisitum est iuxta proposit. 1. Igitur possibilitas actus intrinsicè requisita est ad potentiam proximam causæ eius. Vel aliter. Vt causa euadat absolute, & proximè potens ad exercendum actum, citra controuerfiam indiget aliquo modo possibilitate ipsius actus. Sed non indiget illâ tanquam termino extrinseco connexionis, vt supponimus. Ergo indiget illâ tanquam constitutiuo intrinseco. Quia quoties quæritur essentia indiget aliquo ad existendum, & non vt termino extrinseco alicuius connexionis, quam cum eo habeat, non potest non indigere illo vt constitutiuo intrinseco sui, vt vniuersè demonstrauimus in Pharo Scient. disp. 9. quæst. 5. proposit. 19. num. 134.

Confirmatur primò. Quia, si deficeret possibilitas alicuius creaturæ, Deus non esset proximè potens illam causare, sicut modò non est proximè potens causare chymaram; & tamen in tali casu nihil de intrinsicè virtute diuinæ omnipotentie deficeret iuxta sententiam, in qua procedimus. Similiter si chymara aliqua redderetur possibilis, confestim absque accremento virtutis intrinsicè esset Deus iuxta eandem sententiam æquè potens illam causare, ac potens est causare modò quamuis creaturam. Ergo præcisus defectus possibilitatis creaturæ facit, vt in Deo non sit potentia proxima ad eam causandam, præcisâque talis possibilitatis positio facit, vt sit. Quod est, eiusmodi possibilitatem ad talem potentiam proximam intrinsicè requisitam esse iuxta doctrinam stabilitam proposit. 1. Iam quod Deus modò neutiquam habeat potentiam proximam simpliciter, & absolute talem, de qua tractamus, ad causandam chymaram; (quidquid sit de potentia quasi conditionatâ, quam ab aliquibus habere dicitur ad eam causandam casu quod possibilis esset); subindeque neque eam haberet ad causandam creaturam redditam impossibilem, indubitabile prorsus est: alioquin plenam libertatem haberet Deus modò ad decernendam absolute, & efficaciter existentiam chymara; ipsique esset imputabile, quod non decerneret de facto. Quod est ridiculum.

Confirmatur secundò. Quia communi existima-

firmatione, sicut denominatio visibilis includit visionem actualem, ita denominatio invisibilis includit visionem possibilem: eo videlicet, quod obiectum visum neque connectitur per suam essentiam cum possibilitate visionis; neque sine possibilitate visionis potest visibile esse, seu potens videri absolute. Ergo, posito, ut ponimus, quod causa cum possibilitate sui actus connexa non sit, non potest non in eius potentia proxima ad talem actum talis possibilitas claudi; quandoquidem sine tali possibilitate actus talis causae potens a proxima nequaquam esset, ut est certum.

105 Hinc pergo ad probandam propositionem, etiam pro casu, quod entitas causae cum possibilitate sui actus connexa sit, contra eundem Quiedo supra, necnon contra Petr. Hurt. & Arriaga sentientes pro tali casu oppositum: illum disput. 8. Physic. sect. 2. subsect. 2. hunc disput. 7. Physic. sect. 2. subsect. 2. Probo autem primo; quia, licet entitas causae connexa sit cum possibilitate sui actus, semper manet per locum intrinsecum verum, deficiente sola possibilitate actus, & persistente nihilominus per impossibile entitate causae, non fore illam potentem proximè ad talem actum. Quod sufficit, ut possibilitas actus ad talem potentiam proximam causae intrinsecè, & necessariò pertinere dicatur iuxta doctrinam saepe citatam proposit. 1. Quomodo autem ex hypothese impossibili non sequatur per locum intrinsecum utrumque cuiusvis contradictionis extremum, vtiliterque subinde saepe ex illa arguatur, (vti nos in praesenti), ad rerum essentias perferendas, in Pharo Scient. disput. 11. quest. 6. explicatum à nobis est.

106 Secundò probo; quia, quoties aliqua denominatio ex genere suo est semiextrinseca, includens scilicet in suo conceptu reali aliquid subiecto denominato extrinsecum, non definit talis esse, neque illud includere; tametsi in aliquo casu subiectum cum tali extrinseco connexum sit, ut patet in denominatione dissimilis, qua denominatur creatura dissimilis Deo, nec minùs in suo conceptu reali includit ipsum Deum, quam, si creatura cum ipso connexa non esset. Sed denominatio potentis proximè actum semiextrinseca causae est, actusque possibilitatem includit in suo conceptu reali, quando cum tali possibilitate causa non est connexa, ut paulò antea probatum est. Ergo tantumdem est dicendum, etiam si ponatur connexa, ut modò contendimus.

107 Denique probari potest propositio vniuersè. Quia, quoties duo quauis subiecta per eundem actum exercentur, potentia proxima vnius subiecti ad talem actum nequit consistere sine potentia proxima alterius, imò illam imbibit in se, ut proposit. 4. statutum est. Sed causa, & effectus exercentur per eundem actum, quo causa causat, & effectus causatur. Ergo causa nequit esse proximè potens causare effectum, quin effectus sit proximè potens causari à causa: tum potentia proxima causae claudit potentiam proximam effectus, & vice versà. At possibilitas effectus ad potentiam proximam eius intrinsecè pertinet; quia posse causari cadit supra possibile, ut constat. Ergo possibilitas effectus intrinsecè etiam pertinet ad potentiam proximam causae. Idemque argumentum effici potest circa possibilitatem ipsius causationis. Quia causa ob eam-

dem rationem nequit exercere causationem effectus, donec causatio possit à causa exerceri: causatio autem exerceri nequit à causa, donec sit possibilis, ut est notum.

Dicit aliquis. Causatio effectus actualis absque potentia proxima causae actualiter existente consistere nequit. Ergo potentia proxima causae per possibilitatem causationis, quae non est aliquid actu existens, nequit consisti. Repugnans enim actu existere aliquid totum, cuius omnia constitutiva non sunt actu existentia. Respondo, ut potentia proxima causae, quae denominatio quaedam est semiextrinseca, dicatur actu existere, sat esse, quod existat actu id, quod conceptus eius realis dicit in recto, quin opus sit, quod existant omnia, quae dicit in obliquo, è quorum numero est possibilitas causationis. Quod alijs huiusmodi denominationibus commune est, ut ostendimus in Pharo Scient. disput. 9. quest. 5. proposit. 7. Neque est necesse, ut omnia, quae quoquo modo inuantur cum sam physicam ad exercitium causationis, intrinsecèque subinde pertinent ad potentiam proximam eius, actu existentia sint absolute, dum actus cauendi absolute existit. Sunt enim aliqua, quae citra absolutam existentiam è suo statu iuuare possunt aut per modum causae intentionalis, quo pacto iuuant finis, & alia obiecta, aut per modum conditionis, quo pacto iuuant possibilitas actus, negatio impeditenti ad ipsum, quae nihil est existens, & alia huiusmodi, quae instar quorundam approximationum se habent actus ad causam, aut causae ad actum. De quo plura suo loco.

Ex dictis infero primò, omnipotentiam diuinam prout existentem intrinsecè requisitam esse ad potentiam proximam cuiusvis actus: tum quia nequit non esse ea vna ex causis ad eum concurrentibus; tum quia in possibilitate proxima eius intrinsecè clauditur. Secundò infero, non solum possibilitatem actus remotam, sed etiam proximam, quae, praeter omnipotentiam, claudit in suo conceptu reali decretum Dei de existentia actus, in huius potentia intrinsecè clauditur, quia causa nequit esse potens proximè actum, donec actus proximè possibilis sit. Tertio infero, ad potentiam proximam actus prout exercendi in aliquo temporis instanti determinato insuper requiri possibilitatem proximam durationis actus pro tali instanti, quae mea quidem sententia, donec ipsum instans accedat, non adest: quia consistit in existentia sine contradictione conditionata talis durationis, quae, sicut & existentia ipsius durationis absoluta, tali instanti per essentiam affixa est iuxta doctrinam de durationibus vberius traditam tom. 1. huius Operis disput. 8.

Propositio 6.

Ex eo, quod aliquid sit requisitum ex parte actus ut terminus connexionis eius, non fit, esse illud requisitum intrinsecè ad causae potentiam proximam ad talem actum. Vnde haec plenè constituta, & existens potest intelligi independentè ab existentia absoluta eiusmodi termini.

Haec propositio potissimum fundamentum est.

est doctrina de libertate à nobis deinceps exhibenda. Quare veritas eius sedulo est animaduertenda, & diligenter obseruanda. Probatum autem primo: quia effectus per actionem productus essentialiter est requisitus ex parte actionis vt terminus connexionis eius; siquidem actio sine effectu per eam producto nullatenus potest existere, vt apud omnes in consensu, & satis ex se euidentis est: & tamen certissimum etiam est apud omnes, effectum per actionem productum ad potentiam proximam, qua causa talem actionem potest elicere, intrinsece non pertinere. Alioquin nullus effectus fuisset ab aliqua causa liberè producibilis: quia in nullà causà potentia proxima ad producendum effectum esset comparabilis cum carentià effectus, prout ad eius libertatem requiritur. Tum effectus simul esset prior, & posterior naturà suà productione, & se ipso secundum idem esse physicum, & in eadem serie originis. Quæ manifesta absurda sunt contra doctrinam demonstratam in Pharo Scient. disput. 15. quæst. 7. Igitur terminus connexionis actus requisitus ad existentiam eius, non eo ipso est requisitus intrinsece ad causam potentiam proximam ad talem actum.

111 Secundò. Nihil magis est requisitum ad existentiam cuiusvis actus, quàm ipsemet: cum prorsus repugnet actum existere sine se ipso. Et tamen nullus actus ad potentiam proximam suæ causæ spectat intrinsece, actumque liberum speciatim extra conceptum eius esse, certo certius est, vt statim proposit. 2. Ergo titulo requisiti ad existentiam actus præcisè nihil est, quod ad potentiam proximam causæ ipsius actus intrinsece pertineat.

112 Tertiò. Ponamus causam proximè liberam ad duos actus vicissim inter se connexos. Quod citra dubium est possibile. Compertum est, alterum eorum actuum ad potentiam proximam alterius intrinsece non pertinere. Alioquin causà ad neutrum maneret libera contra suppositionem: quia potentia proxima ad alterutrum connexa esset cum illo ratione alterius, quo constitueretur intrinsece. Tum, si alteruter eorum actuum includeretur in potentia proximà alterius, sequeretur primò, eos mutuo se ipsos causare secundum existentiam physicam in eodem genere causæ. Quod constat impossibile esse. Secundò sequeretur, potentiam proximam ad coniunctum vtriusque actus ipsum coniunctum claudere in suo conceptu. Quod etiam repugnat: quia omnis potentia, præsertim libera, adquatè debet esse distincta ab actu cuius est potentia, vt dicebamus nuper. Tertiò sequeretur, coniunctum vtriusque actus non fore possibile proximè, donec existeret: quia neuter eorum ante existentiam alterius proximè possibilis esset. Quod etiam est absurdum. Simile argumentum facies, si ponas actum liberum vnius causæ cum actu libero alterius connecti mutuo, aut saltem non mutuo, prout sepe euenit de facto, vt cernere est in prædefinitione Dei liberà de actu humano, in actu fidei libero de eodem, in aliisque huiusmodi.

113 Quartò. Si requisitum ad existentiam actus eo ipso pertineret intrinsece ad potentiam proximam causæ eius, contradictorium actus oppositi pariter pertineret: quia ad existentiam actus non minus est requisitum contradictorium actus oppositi, quàm est quilibet alius terminus connexionis eius, vt constat. Hinc autem planè fieret, vt tolleretur è medio omnis libertas contrarietatis tam à diuinà, quàm à creatà volun-

tate: quia nulla voluntas posset esse proximè libera ad eliciendam volitionem, vel nolitionem oppositam pro arbitrio suo. Quod est absurdum. Probo conspicuè. Quia potentia proxima ad volitionem, & potentia proxima ad nolitionem, in quibus consistit ea libertas, absque negatione nolitionis, qua constitueretur prima, & absque negatione volitionis, qua constitueretur secunda, consistere non possent, vt constat. Quo fieret, vt, dum voluntas eliceret volitionem, non posset non defectu negationis huius carere, potentia proxima ad nolitionem, & vice versà, dum eliceret nolitionem, non posset non carere pariter potentia proxima ad volitionem. Nunquamque subinde eliceret volitionem potens elicere nolitionem, vel è conuersò. Quod est, in nullo euentu fore illam proximè liberam ad eligendum pro arbitratu volitionem, vel nolitionem. Clariùs. Potestas, siue libertas proxima ad eligendum inter volitionem, & nolitionem absque omissione, seu negatione amborum actuum simul in voluntate existente constare non posset iuxta dicta. Ergo casu, quòd voluntas alterutrum eorum eliceret, tali libertate careret; & consequenter etiam casu, quòd omitteret ambos: quia eo etiam casu non haberet potentiam proximam ad vtrumvis compatibilem cum vtrouis; qualis debet esse libertas ad eligendum inter illos, vt est notissimum.

114 Viteriùs. Si ad potentiam proximam causa actus intrinsece esset requisita negatio actus oppositi, alia insuper non minora sequeretur absurda. Primum. Dum Deus elicit volitionem, nullatenus esse ipsi liberam negationem nolitionis oppositæ. Nequit enim esse ipsi libera libertate mediata, scilicet media volitione, quam elicit; siquidem hanc naturæ prioritate præcedit, vt pote pertinens intrinsece ad potentiam proximam eius. Sed neque libertate immediata: siquidem ad nolitionem cuius ea negatio est, Deus in eo casu potentiam proximam non habet defectu negationis volitionis intrinsece requisitæ ad talem potentiam; subindeque ad impediendam illam per ipsam nolitionem impotens est. Si dicatur, posse Deum liberè omittere volitionem, quam elicit, sicque per eius omissionem constituere potentiam proximam ad nolitionem, quæ sibi deerat; alia inde absurda proueniunt. Vel enim omittit purè volitionem, non elicità nolitione contrarià; vel, hæc elicità, non purè. Si hoc secundum. Ergo omittit liberè volitionem sine libertate ad eam omittendam, qua nequit non in tali casu carere defectu negationis nolitionis ad illam intrinsece requisitæ. Si autem dicatur primum. Ergo Deus liberè simul, & non liberè omittit simul vtrumque actum. Liberè: quia supponitur, omissionem volitionis liberam esse: per eamque reddi etiam liberam omissionem nolitionis oppositæ. Non liberè verò: quia repugnat, liberè nasci à voluntate omissionem ratione libertatis ab omissione ipsa oriundæ, post ipsamque exercitam aduenientis. Casu autem, quòd Deus omitteret vtrumque actum liberè, omissio volitionis constitueret voluntatem diuinam proximè liberam ad omissionem nolitionis; & vice versà omissio nolitionis ad omissionem volitionis. Quæuisque talium omissionum prius naturà esset, quàm esset in voluntate suà libertas constituta, per alteram: atque ita vtravis ratione libertatis à se oriundæ, & post se exercitam aduenientis libera esset. Tum mutuo se vicissim causarent:

libere quidem; quia libertas constituta per vnam præcederet alteram: & simul non liberè; quia alterutram antecedenter exercitam sequeretur eius libertas. Quæ omnia contradictionibus sunt plena. Eademque pariter absurda in voluntate creatâ possunt inferri, dum ea sufficiente cogitatione non caret ad eliciendos actus oppositos, vti nunquam caret diuina.

115 Quintò denique probatur propositio à priori. Quia, quod ex parte actus ad existentiam eius est requisitum, non eo ipso est requisitum ex parte causæ ad ipsum actum exercendum. Fieri enim potest, vt aliquid ex parte actus requiratur ad existentiam eius, quin requiratur ex parte causæ ad actus exercitium. Id autem, quod ex parte causæ ad exercitium actus requisitum non est, neque, vt euadat causa proximè potens ad actum, est intrinsecè requisitum, vt statim proposit. 3. sine illoque existente proinde potentiam proximam ad actum adæquatè constitutam, & existentem causa potest habere. Stat itaque certum, terminum connexionis actus requisitum ad existentiam eius, bene posse ad potentiam proximam causæ ad actum intrinsecè requisitum non esse, ita, vt potentia proxima causæ non minùs possit intelligi constituta, & existens ante existentiam talis termini, quam ante existentiam ipsius actus cum ipso termino connexi.

Propositio 7.

116 Ex eo, quod aliquid sit connexum cum actu, non sequitur, debere illud intrinsecè includi in causâ potentiâ proximâ ad talem actum.

Est certissimum. Quia, si connexum cum actu titulo connexionis deberet in ipsum actum aliquo modo influere causatiuè, vt influunt omnia intrinsecè inclusa in causâ potentiâ proximâ ad actum: eodem titulo omne connexum cum alio deberet pariter influere in terminum suæ connexionis, vt constat. Hoc autem euidentissimè est falsum. Quia infinita sunt entia connexa cum alijs, quæ in terminos suæ connexionis neque influunt, neque influere possunt vilo modo. Sic omnis creatura connectitur cum existentia Dei; in quam nequit influere: sic omnis actio connectitur cum sua causâ; in quam influere nequit: sic reuelatio Dei, fides diuina, scientia visionis cum existentia sui obiecti: sic alia sexcenta cum alijs terminis connectuntur; in quos nullatenus causatiuè influunt, aut influere possunt.

Propositio 8.

117 Vt causa actus sit proximè potens respectu actus, non est necesse, quod causa termini, cum quo actus connectitur, sit etiam proximè potens respectu termini; sed sufficit, quod sit possibilis potentia proxima, sine qua terminus esse nequit.

Nam causa actus, vt sit ad illum proximè potens, non magis eget potentia proxima ad terminum, cum quo actus connectitur, quam termino ipso; cum propter terminum dumtaxat

poscat potentiam proximam eius. Sed non eget termino vt existente, sed vt possibili, prout opus est, vt actus cum eo connexus sit possibilis, vt ex dictis in præcedentibus liquidum est. Ergo neque eget potentia proxima ad terminum vt existente, sed vt possibili. Patet id in actu imperante connexo cum actu imperato tanquam cum quodam termino. Nam causa imperans proximè potens est respectu actus imperantis, antequam causa, cui imperatur, sit proximè potens respectu actus imperati: liquidem potentia proxima ad actum imperatum per ipsum imperantem completur. Et vniuersim, quoribus potentia proxima ad terminum dependet in sua existentia ab actu connexo cum termino, potentia proxima ad actum bene constare potest independentè ab existentia potentiæ proximæ ad terminum. Ponamus enim, causam actus illum liberè omittere; tunc certè non existet potentia proxima ad terminum constituenta per existentiam actus, & tamen existet potentia proxima ad actum constituens libertatem proximam ad actum, & omissionem eius. Quòd si potentia proxima ad actum sine potentia proxima ad terminum constare potest, quando hæc per actum ipsum completur, ab eoque subinde dependet, etiam quando non dependet, constare poterit; quia potentia proxima ad actum non magis requirit potentiam proximam ad terminum pro vno casu, quam pro alijs; sicut non magis requirit terminum ipsum, vt pote cum quo æquè pro omnibus casibus connectitur actus, vt supponimus. Igitur, quia terminus, de quo loquimur, tantum requiritur propter actum, & potentia proxima ad terminum propter ipsum terminum; sicut ad potentiam proximam actus non existentia, sed possibilitas actus requiritur; ita ad eandem potentiam non existentia, sed possibilitas requiritur tum termini, tum potentiæ eius. Hoc tamen discrimine, quod possibilitas actus intrinsecè pertinet ad potentiam proximam eius, vt proposit. 5. statim; possibilitas verò termini, & potentiæ eius tantum requiritur ad illam extrinsecè, quatenus pariter requiritur ad possibilitatem actus vt terminus connexionis eius.

Sed notare tamen oportet hic obiter, actum posse connecti cum termino vel prout existente in eadem mensura temporis, in qua existit ipse actus, vel prout existente in diuersâ siue præteritâ, siue futurâ. Tum vel prout existente in eodem signo naturæ secundum ordinem originis, siue causalitatis, vel prout existente in diuerso seu priore, seu posteriore. Tum denique vel prout existente in eodem statu cum actu, vel prout in diuerso iuxta varietatem statuum rerum exhibitam, & explicatam à nobis in Pharo Scient. disput. 10. De qua connexionum varietate plura etiam diximus in eadem Pharo disput. 14.

Opponet tamen aliquis contra propositio- nem. Vt causa sit proximè potens respectu actus, necesse est, quod omnes causæ physice ad eundem actum concurrentes sint quoque proximè potentes ad illum iuxta doctrinam stabilitam proposit. 4. Ergo, vt causa actus sit proximè potens ad actum necesse etiam erit, quod causa termini, cum quo actus connectitur, sit proximè potens ad terminum. Nego consequentiam. Quia potentia proxima principij ad eundem actum concurrentis requiritur ex parte causæ ad exercitium talis actus, ipsiusque subinde complet potentiam proximam

proximam ad illum communem vtrique: potentia-
verò proxima termini, cum quo actus connecti-
tur, non requiritur ex parte causæ, sed ex parte
ipsius actus, sicut requiritur ipse terminus. Vn-
de, sicut potentia proxima ad actum non claudit
in se terminum, vt proposit. 6. ostensum est; ita
nec claudit potentiam proximam ad terminum.
Deinde, quando plures causæ influunt in eundem
actum, omnes se vicissim adiuvant ad illum eli-
ciendum: causæ verò termini, cum quo actus
connectitur, non magis influunt in actum, quam
ipse terminus, atque adeò causam actus ad actum
eliciendum per se non iuvant. Ex quibus omni-
bus apparet, de potentia proxima ad termi-
num, cum quo actus connectitur, de reliquisque
ab ipso termino requisitis eodem modo philoso-
phandum esse in ordine ad potentiam proximam
actus: omnia enim hæc cum ipso termino extra
conceptum realem talis potentie sunt, sicut &
actus ipse.

Propositio 9.

120 Vt causa actus euadat proximè potens
respectu actus, intrinsecè requisitum est,
quòd sit verum conditionatè, extitutum sine
contradictione terminum connexionis ac-
tus, si existat actus ipse.

Hæc propositio eximij est momenti ad do-
ctrinam, in qua versamur, de libertate. Ita-
que, licet existentia absoluta termini connexionis
actus ad potentiam proximam actus intrinsecè re-
quisita non sit, prout euicimus proposit. 6. attam-
en conditionata veritas de existentia sine con-
tradictione termini sub conditione existentie actus
omnino est intrinsecè requisita ad ipsam potentiam
proximam actus; adeò, vt tali veritate sublata,
neutiquam manere possit causæ actus proximè
potens respectu eius. Hoc enim ipso, quòd actus
nequit existere sine termino, causæ actus, quan-
tumuis sit cæteris omnibus requisitis instru-
cta, dumtaxat est potens exequi actum veluti sub
conditione, quòd causæ termini exequatur ter-
minum. Quòd ipsum est, causam actus non ha-
bere potentiam absolutam, & proximam respectu
actus, quousque sit verum, extitutum sine con-
tradictione terminum, si existat actus; per talem-
que subinde veritatem conditionatam talem eius
potentiam proximam ad talem actum intrinsecè
compleri.

121 Præbemus id exempli, & claritatis gratiã
in causis liberis actus, & termini. Primò; quia
eo ipso, quòd nequit actus sine termino existe-
re, independentè à nutu causæ liberæ termini
actus à sua causâ poni non potest; atque adeò hæc
absolutum dominium actus non habet, & conse-
quenter neque absolutam, seu proximam poten-
tiam ad illum, quousque in sua manu habet nu-
tum causæ termini, qualiter habere censeatur,
cumprimùm est verum, ponendum à sua cau-
sâ sine contradictione terminum, si ponatur
actus à sua.

122 Secundò; quia, si causæ termini liberè omit-
tat, illum ponere, quòd casu causæ actus erat po-
situra actum, si poneretur terminus, causæ actus
nullo modo est imputabilis omisso actus: quia
in tali casu non fiat per ipsam, quòd actus non
ponatur. Ergo in tali casu causæ actus non habet
absolutum dominium, atque adeò neque absolu-

tam, seu proximam potentiam actus; alioquin
ei imputaretur actus omisso. Si verò è contra-
verum sit, ponendum sine contradictione à sua
causâ terminum, si ponatur actus à sua, &
hæc nihilominus actum omittat; tunc actus
omisso soli imputabitur causæ actus: quia in
tali casu per ipsam solam fiat, quòd actus non
ponatur. Igitur per veritatem conditionatam
de existentia sine contradictione termini, cum quo
actus connectitur, sub conditione existentie actus
completur in causâ actus absolutum dominium,
& consequenter absoluta potentia proxima
eius.

123 Tertiò. Tunc censeatur quis habere in sua
absoluta potestate consequentem finis, cum
verum est, præstanda cum effectu ab alijs cæte-
ra ad illam necessaria, casu, quòd ille præstet
omnia, quæ dependent ab ipso. Tunc verò se-
cus; quando id non est verum, vt constat. Er-
go tunc causæ libera actus in sua absoluta pote-
state habet eius exequutionem; cum verum est,
ponendum sine contradictione ab aliâ terminum
necessarium ad actum, casu, quòd actus ipse po-
natur à sua.

124 Quartò. Cum terminus connexionis actus
à solâ causâ actus dependet, (vti dependet effe-
ctus à solâ causâ actionis, mediâ qua fit), idcir-
co talis causæ proximè est potens ponere actum,
quantumuis hic sine termino poni non possit: quia
positio actus infallibiliter fert secum positionem
termini; alioquin certè non futura proximè po-
tens, si positio actus infallibiliter secum non
ferret positionem termini. Sed hoc ipso, quòd
est verum, ponendum sine contradictione termi-
num, si ponatur actus, positio actus infallibili-
ter fert secum positionem termini, à quacun-
que causâ ille ponendus sit: secus si id verum
non est. Ergo veritas conditionata de existen-
tia sine contradictione termini sub conditione
existentie actus absolute, & proximè potentem
constituit causam actus ad ipsum ponendum.
Imò verò causæ etiam se solâ ponens actum, &
medio ipso terminum, ideo antequam actum
ponat, est potens proximè illum ponere: quia,
licet actus nequeat sine termino existere, ta-
lis tamen ille est ex suo conceptu, vt, si ponatur,
necessariò feret secum terminum ipsum.
Quòd ipsum est, talem etiam causam consti-
tui proximè potentem ponere talem actum
per veritatem conditionatam de existentia sine
contradictione termini sub conditione eius.

125 Quintò. Sublatâ dictâ veritate solâ, & cæ-
teris omnibus permanentibus, causæ actus sumpta
seorsim simpliciter, & absolute est impotens po-
nere actum. Ergo potentia reddens causam sim-
pliciter, & absolute potentem ponere actum,
qualis est potentia proxima ad ipsum, intrinsecè
ad suam constitutionem requirit talem verita-
tem. Consequentia est euidens ex doctrinâ de-
monstratâ proposit. 1. Antecedens autem proba-
tur clarè. Quia causæ simpliciter, & absolute est
impotens ad ponendam chymaram. Sed positio
actus, dictâ veritate sublata, est chymæra:
quia si, eâ veritate sublata, existeret actus, actu
existente, aut non existeret terminus connexio-
nis eius, aut non existeret sine contradictione;
quorum vtrumque est chymæra, vt constat. Er-
go, &c.

126 Hinc sextò à priori. Quia, sicut possibili-
tas actus ita est conditio ex parte causæ requisi-
ta ad actum ponendum, vt potentia proxima

mam eius constituat intrinsecè, uti propositione 5. probatum est, sic veritas conditionata de existentia sine contradictione termini connexionis actus sub conditione existentie actus in est conditio ex parte causa requisita ad actum ponendum, ut proximam quoque potentiam eius constituat intrinsecè. Quandoquidem, tali veritate sublata, non minus redditur actus respectu suae causa impossibilis, quam, sublata possibilitate, ipsius actus, redderetur. Iam verò, quòd potentia proxima causa ad actum per prædictam veritatem conditionatam, etsi hæc nihil absolutè ponat in esse, constitui possit, maiorem difficultatem non habet, quam, quòd per possibilitatem actus in quadam etiam veritate conditionata consistentem possit constitui. De quo iam actum est proposit. 5. citata.

127

Stet ergo firmum, & certum, (id quod argumenta facta planè demonstrant), potentiam proximam causa ad actum connexum cum aliquo termino intrinsecè constitui, & compleri per veritatem conditionatam de existentia sine contradictione termini sub conditione existentie actus. Dico, sine contradictione. Quia ex hypothesi, quòd existat actus connexus cum termino, semper, & necessariò sequitur, atque adeò semper, & necessariò est verum, existere terminum. Quòd tamen sub tali hypothesi sit verum, existere terminum sine contradictione, aut cum illa, dependet ex determinatione, aut non determinatione causa, à qua terminus est oriundus. Quando enim terminus aliàs à sua causa ponendus non est; & positio actus in positionem termini nullatenus est influxura, sub hypothesi, quòd existat actus, verum conditionate erit, extitutum, & simul non extitutum terminum; extitutum; quia id necessariò infert hypothesi actus; & non extitutum; quia aliàs non erat ipse extitutus à causa sua, & existentia actus ad existentiam eius nihil penitus conferret in tali hypothesi. Quo fit, ut in tali casu hypothesi de existentia actus hypothesi sit de obiecto impossibili. Vnde non mirum, quòd sub illa sint simul duo contradictoria conditionate vera, ut semper sunt sub hypothesi de obiecto impossibili iuxta doctrinam vniuersalem, quam dedimus in Pharo Scient. disput. 11. Quando verò terminus connexionis actus aliàs à sua causa extitutus est, vel eius existentiam est causatura existentia actus, tunc verum simpliciter, atque adeò sine contradictione erit, extitutum terminum ex hypothesi, quòd existat actus: causaque actus per hanc veritatem conditionatam euadet absolutè, & proximè potens ad ipsum actum. Doctrina autem de huiusmodi veritatibus conditionatis, quam hic supponimus, tradita iam à nobis superius disput. 28. quæst. 4. & 5. ex dicendis in sequentibus magis conspicua fiet.

128

Ad extremum huius propositionis adnotare oportet, quæ diximus hactenus, imprimis intelligenda esse de potentia proxima omnino requisita ad actum, sine qua actus nullo modo potest à sua causa exerceri. Fieri tamen etiam potest, ut actus procedat à potentia proxima causa, quæ nec sibi, nec causa sit requisita, eo quòd causa per aliam potentiam proximam in eundem omnino actum possit prodire. E.g. quando voluntas mota, & impulsiva, adiutaque actu imperante elicit actum imperatum, quem eundem possit elicere sine iuuamine imperantis, tunc potentia proxima, à qua actus imperatus pro-

cedit, & ad quam actus imperans intrinsecè pertinet, absolutè non est requisita ad elicentiam. ipsius actus imperati: actus verò imperans ad hanc potentiam non requisitam intrinsecè erit requisitus, utpote intrinsecè pertinens ad conceptum realem eius. Quoniam verò huiusmodi potentia proxima non requisita ad actum aliter, quam per causam moralem motivam causa physica, & non requisitam respectu actus, constitui non potest; eo quòd omnis concausa physica actus non potest non requisita esse respectu eius; & influxus causa moralis semel adiuncta causa physica, consistentes iuxta dicenda alibi in coexistentia eius cum actu, non est evitabilis, casu, quòd causa physica prodeat in actum ipsum; efficitur, ut talis potentia proxima non requisita ad actum, eatenus tantum non sit requisita, quatenus causa moralis, qua constituitur, requisita non est, hac tamen semel posita, iam requisita dici potest, quatenus causa physica, etsi sit libera, nequit non uti tali potentia ad elicentiam actus, atque adeò aliam potentiam proximam præter illam non habet ad elicendum actum, est haberet, si auferretur ipsi causa moralis, qua talis potentia constituitur.

Propositio 10.

Quanam ad libertatem actus primi ¹²⁹ causa libera sit intrinsecè requisita, & quanam non item, speciatim recensere, atque determinare.

Ut probè sciatur, quando in causa libera ad sit libertas actus primi comparatione actus secundi; quando verò non ad sit; qui est potissimus præsentis disputationis finis: præscire opus est speciatim, quanam sint intrinsecè requisita ad talis libertatis essentiam constituendam, quanam verò secus. Hoc namque semel benè intellecto, illud quoque benè intelligere, promptissimum erit. Igitur, quod per propositionem datam faciendum proponitur, tum applicando ad libertatem actus primi, quæ in præcedentibus sunt statuta, tum alia quædam adiiciendo, præstandum nobis est.

Pro quo suppono primò, quòd aliàs suppositum, atque statutum est supra num. 84. libertatem actus primi (contradictionis scilicet, de qua nunc agimus) consistere in duabus potentijs proximis causa libera, altera ad operandum, & altera ad non operandum, sine omittendum operationem, seu, quòd est idem, altera ad actum positivum, & altera ad actum negativum contradictorium: quæ subinde duæ potentie si sint in causa libera, nequibit non esse in eà libertas actus primi; sicut è contra nequibit esse, si desit alterutra; quidquid aliud in utroque casu vel ad sit, vel desit. Siquidem nec potest non adesse res, ubi ad sit eius essentia; nec potest non desit, vnde desit aliqua pars essentia eius quidquid aliud in utroque casu vel ad sit, vel desit, ut est notissimum: & essentia libertatis actus primi aliud non est ab aggregato dictarum duarum potentiarum, ut ex antea iam stabilitis, atque demonstratis supponimus.

Secundò suppono, inter actum positivum, & negativum contradictorium hoc esse discrimen. Quòd actus positivus indiget ad existentiam influxu causa dantis illi esse; quia est essentia-
liter

liter ens ab alio, hoc est, ens habens suam positivam entitatem, & existentiam ab alio receptam, ab alioque sibi communicatam per illius positivum influxum, seu positivum productionem. Actus vero negatiuus, cum sit negatio, atque adeo reuerat nihil iuxta doctrinam de negationibus traditam in Pharo Scient. disput. 9. quæst. 3. nullo causæ influxu, nullaque subinde causâ eget ad existendum, (eâ nimirum ratione, qua suo modo existere dicitur), vt in eadem disput. 9. quæst. 5. proposit. 3ª demonstrari. Indeque patet: quia ex hypothesi, quod nullum ens, nullaque subinde causâ negationum existeret, ipsæ nihilominus omnes existerent. De quo plura scripta ibi videntur. Ex hoc istorum actuum discrimine nascitur primò, quod in causâ liberâ potentia proxima ad actum positivum virtus quadam in eum influxiva esse debet eo influxu, quem exposuimus: potentia verò proxima ad actum negatiuum tantum est quadam compatibilitas cum existentia eius. Vnde secundò nascitur, quod in causâ liberâ non necessitatâ aliunde ad actum positivum potentia proxima ad actum negatiuum deesse non possit; siue habeat illa, siue non habeat potentiam proximam ad actum positivum: imò quando non habet potentiam proximam ad actum positivum, eo ipso non solum proximè potens, sed proximè necessitata manet ad actum negatiuum. Ex quo nascitur tertio, vt, quidquid tollere, siue impedire valet potentiam proximam causæ liberæ ad actum positivum, eo ipso, siue per idem ipsum valet necessitare illam ad actum negatiuum. Quarto indidem nascitur, vt actus negatiuus non influxivè sed permissivè dumtaxat causabilis sit à suâ causâ liberâ, hac videlicet non impediente illius existentiam, cum possit, ponendo actum positivum, vel eius existentiam continuando. Bifariam quippe causâ liberâ hoc permissiuo causandi genere potest actum suum negatiuum causare: primò, non dando denuo existentiam actui positivo, cum possit, sicque permittendo, vt actus negatiuus in suâ qualitali existentia conferuetur, seu perseueret: secundò, non continuando cum posset existentiam antea datam actui positivo, siue cessando ab illâ, sicque permittendo, vt actus negatiuus quasi recuperet per se ipsum existentiam antea sibi sublatam. Neutro autem ex his modis potest causâ necessitata suum actum negatiuum causare: nam, si est necessitata ad ipsum actum negatiuum, nec dici potest dare existentiam illi, quam ipse à se præhabet, nec dici potest existentiam illi permittere, cum nequeat illam per actum positivum oppositum impedire: si autem est necessitata ad actum positivum, multò minùs potest actui negativo dare, aut permittere existentiam, vt patet. Aliter tamen causâ necessitata ad suum actum negatiuum potest ad existentiam eius concurrere iuxta statim dicenda. Etenim actus negatiuus, & vniuersè qualibet contingens negatio alio modo causabilis est à causâ tum necessariâ tum liberâ: quatenus scilicet causâ seu necessariâ, seu liberâ medio effectu aliquo à se causato, oppositoque enti negato huius existentiam impedire, siue tollere, sicque negationem eius causare potest. Quoties enim causâ seu liberâ, seu necessariâ, vel producendo, vel conseruando aliquem suum effectum, medio illo dicitur vel destruere, vel impedire existentiam alicuius entis oppositi, negationem talis entis causare dicitur, faciendò medio effectu suo, vt illa vel recuperet

existentiam amissam, vel in præhabita perseueret. Sic ignis, producendo in passo calorem, corrumpere dicitur medio illo frigus oppositum, atque ita talis frigoris negationem causare, faciendò, vt illa incipiat existerè: & conseruando postea calorem productum, impedire dicitur medio illo frigus oppositum, sicque causare talis frigoris negationem, faciendò, vt illa in suâ existentia perseueret. Sic etiam causâ liberâ, applicando ignem ad passum, ea omnia magis mediâtè dicitur liberè præstare, siue causare. Sic etiam homo mortaliter peccans gratiam habitualem, quam habebat, dicitur destruere, seu corrumpere, atque ita causare in se negationem, seu priuationem eius. Pariterque in similibus. Cæterum, vt per impedimentum entis negati censetur causari de facto negatio eius, verum debet esse, eam aliâs ab aliâ causâ non extitutam, si tale impedimentum non poneretur: si enim independentè à positione, vel non positione talis impedimenti causanda nihilominus ab aliâ causâ supportatur negatio, tunc tale impedimentum ad existentiam eius nihil censetur conferre. Dico tamen, ab aliâ causâ. Quia, quando impedimentum est in ipsâ causâ entis negati defectus potentia proxima ad illud causandum, necessitatque subinde ad negationem eius, etiam si sit verum, quando talis causâ liberâ est, causandam nihilominus negationem à libertate eius, tali impedimento non stante, adhuc ea per ipsum impedimentum causari dicitur de facto: quia impedimentum auferens potentiam proximam causâ ad effectum eo ipso censetur ipsum effectum impedire, atque adeo negationem eius causare de facto. Quæ cum ita sint, colligitur primò, negationem entis bifariam causabilem esse: permissivè scilicet à causâ liberâ proximè potente ponente ens negatum, & illud non ponente; & impeditivè à quavis causâ ponente impedimentum de facto impediens ens negatum. Hoc autem secundo modo causâ ponens impedimentum mediâtè tantum causat negationem per illud: ipsum verò impedimentum per se immediâtè. Secundò colligitur, quamlibet causam necessitatam ad negationem sui actus, etsi eam non causet influxivè, nec permissivè, causare tamen semper impeditivè, quatenus necessitas ab illâ auferens potentiam ad actum semper censetur ipsum actum consequenter auferre, sicque ipsius actus negationem causare. Idque siue talis necessitas proveniat ab aliâ causâ, siue ab ipsâ necessitatâ, vt quando voluntas per imperium quasi reflexum necessitat se ad negationem actus directi. Hæc autem omnia dicta sunt de negationibus contingentibus entium possibilium. Nam negationes necessariæ chymararum impossibilium nullo ex prædictis modis causabiles sunt ab vllâ causâ. Quia nulla causâ efficere potest vllò ex prædictis modis, vt illa existentiam suam, vt pote inamissibilem, vel aliâs amissam recuperent, vel aliâs amittendam conseruent; quorum alterutrum necessarium erat, vt illa aliquo ex dictis modis à tali causâ causarentur, vt constat. Iuxta doctrinam autem hæc traditam intelligenda sunt, aut etiam corrigenda non nihil, quæ diximus in Pharo Scient. disput. 9. quæst. 5. proposit. 40. His ita positis.

Dico primò. Ad libertatem actus primi 132
causæ liberæ neutrum ex actibus secundis contradictoriè oppositis, ad quos ea est libertas, prout existens, siue exercitus intrinsecè requisitus

tus est. Est certum: Quia ad nullam potentiam proximam requiritur sic actus secundus, ad quem ea est potentia proxima, vt proposit. 2. supra. num. 90. statuta demonstratum est.

133 Dico secundò. Quæcunque ex parte causæ liberæ ad exercendum actum tum positium, tum negatiuum contradictorium sunt requisita, ad eius libertatem proximam requiruntur intrinsecè. Secus, quæ ex parte causæ liberæ ad exercendum tales actus non requiruntur. Constat id ex proposit. 3. statuta num. 93. Solum est aduertendum ex doctrinâ suppositionis secundæ factæ num. 131. et si ad exercendum actum positium multa ex parte causæ liberæ sint requisita, vt videbimus, ad exercendum tamen actum negatiuum dumtaxat requiri, quòd ipsa causæ compatibilis sit cum illo, siue illi opposita non sit.

134 Dico tertio. Quoties ad eundem actum causæ liberæ seu positium, seu negatiuum plures causæ concurrunt, intrinsecè requisitum est ad libertatem proximam eius, quòd omnes illæ ad ralem actum sint proximè potentes. Constat hoc ex proposit. 4. statuta num. 95.

135 Dico quarto. Ad libertatem proximam causæ liberæ intrinsecè requisita est possibilitas tum actus positium eius, tum negatiui contradictorij. Constat hoc ex proposit. 5. statuta num. 102.

136 Dico quinto. Ex eo, quòd aliquid sit requisitum ex parte actus secundi seu positium, seu negatiui ad existentiam eius vt terminus connexionis ipsius, non sequitur, esse illud requisitum intrinsecè ad causæ libertatem proximam ad tales actus. Quæ proinde libertas adequatè constituta, & existens potest intelligi independentè ab existentia absolutâ eiusmodi termini. Constat ex propositione 6. statuta num. 110.

137 Dico sexto. Libertas proxima causæ liberæ bene potest, sicut & alia quauis essentia composita, cum alio quopiam esse connexa, idque vel ratione sui totius, vel ratione alicuius partis constitutiue sui, quin illud ad suam intrinsecam constitutionem pertineat intrinsecè: quodque proinde ad existentiam eius non intrinsecè, sed extrinsecè sit requisitum. Suppositum est hoc iam à nobis supra num. 86. Estque principium per se euidens, ac prorsus certum. Vnde manifestè venit ex illo referendū Franc. Alphon. disput. 10. Physic. sect. 5. num. 101. dicens, principia conseruatiua causæ ad actum primum proximum eius intrinsecè spectare vt conditiones requisitæ ad causandum: quia non minus, inquit, est necessarium, vt causæ producat effectum, quòd ipsa conseruetur à suis principijs, quàm, quòd sit approximata ad passum, instructaque cæteris conditionibus, sine quibus causare nequit. Iuxta quam doctrinam non solum principia conseruatiua causæ liberæ, sed cætera quæque sine quibus ea, vel eius libertas proxima nequeunt existere ob connexionem, quam cum illis habent, & ad ipsam proximam libertatem pertinebunt intrinsecè vt partes constitutiue eius. Quod quàm falsum sit, tum ex statuto principio constat; tum ex absurdis, quæ sequerentur inde, sit magis euidens. Primum enim sequeretur, Deum cum suo decreto conseruatiuo voluntatis creatæ in peccatum eius influere tanquam vnum ex constitutiuis intrinsecis potentia proximæ ad peccandum ipsius voluntatis. Secundò sequeretur, effectum causæ necessariæ in se ipsum immediatè, & physicè influere, vt pote inclusum in potentia proximâ causæ, à

qua sit, titulo connexionis, qua talis causæ cum illo connexa est. Tertio sequeretur, nullum principium ex requisitis ad existentiam causæ, remotum iudicio omnium respectu effectus, remotum esse: siquidem inclusum in potentia proximâ causæ immediatæ eius non posset non immediatè in ipsum influere. Hæc satis in re certa.

Dico septimò. Ex eo, quòd aliquid sit 138 connexum cum actu secundo causæ liberæ seu positium, seu negatiuum, non sequitur, debere illud intrinsecè includi in illius libertatè proximâ ad tales actus. Constat ex proposit. 7. statuta num. 116.

Dico octauò. Vt causæ sit proximè libera, 139 ad suos actus positium, & negatiuum contradictorium, non est necesse, quòd causæ termini, cum quo connectitur quouis eorum, ad talem terminum ponendum sit iam proximè potens: sed sufficit, potentiam proximam eius possibilem esse. Constat ex proposit. 8. statuta num. 117.

Dico nonò. Vt causæ euadat proximè libera 140 ad actus suos positium, & negatiuum contradictorium, intrinsecè requisitum est, quòd sit verum conditionatè, existiturum sine contradictione terminum connexionis cuiusuis dictorum actuum, si existat actus ipse. Constat ex proposit. 9. statuta num. 120. nec aliâ indiget probatione, præter adductas ibi.

Dico decimò. Vt causæ rationalis, siue voluntas (quæ sola de facto est causæ libera iuxta dicta supra quæst. 4. à num. 75.) euadat proximè libera ad suum actum positium vel volitionis, vel nolitionis, & ad negatiuum contradictorium, intrinsecè requisita est cogitatio, seu cognitio intellectus vna vel multiplex, qua dirigatur, seu inducatur, seu moueatur cum indifferentiâ ad eligendum alterutrum dictorum actuum, siue ad se per vnum, vel alterum exercendum. Hoc & ex se euidens, & apud omnes certum est. Qualis verò cognitio ista vna, vel multiplex, & cuius obiecti esse debeat, aut possit, minutius est tractandum infra suo loco.

Dico vndecimò. Vt voluntas ad suos actus 141 positium, & negatiuum sit proximè libera, in manu suâ, siue in potestate suâ debet habere concursum comitantem Dei. Quia nulla causæ operari potest sine concursu Dei comitante, vt tenent omnes Theologi contra Durandum, de quo suo loco. Et causæ libera proximam, ad adequatamque libertatem habere nequit, donec in suâ manu, seu potestate habeat talem concursum, vt apparebit ex dicendis. Qualiter autem illum in suâ manu, seu potestate possit habere, tum in sequentibus tangetur, tum in tract. de Præuid. ex professo tractabitur.

Dico duodecimò. Contradictorium eius, quod 142 necessitat causam liberam ad alterum ex duobus ipsius actibus contradictorijs, ad talis causæ libertatem proximam ad tales actus intrinsecè requisitum est. Supponit hæc assertio, quod est certissimum, causam scilicet de suo liberam ad actum tam positium, quàm negatiuum posse necessitatam esse. Voluntas enim Beatorum per visionem Dei ad eius amorem positium necessitatur. Et nostra passim defectu aduertentiæ ad positium actus, quos vocant primò primos. Frequentiùs autem quævis voluntas ad actus negatiuos necessitata est defectu requisitorum ad eliciendos positios oppositos. Quæ posito, vt demonstratur assertio, principia quædam

dam certa, & valde in hac materia noranda praemittenda sunt.

144 Sit primum. Necessitas, qua causa libera ad quemvis suum actum necessitata est, in connexionem consistit, qua talis causa cum tali actu connexa est: quae connexio annexam fert se cum in ipsa causa impotentiam, siue defectum potentiae proximae ad actum contradictorium. Constat hoc ex vniuersali doctrina de necessitate tradita nobis in Pharo Scient. disput. 11. quest. 4. atque etiam ex demonstratis in eadem Pharo disput. 8. quest. 4.

145 Sit secundum. Necessitas causae liberae ad actum potentiam proximam eiusdem causae ad eundem actum supponit, cum eaque connectitur; quia connectitur cum actu connexo cum tali potentia, sine qua neque causa exercere actum, nec ipse actus esse potest. Principium hoc tum ex se est satis euidentis, tum dicta quest. 4. disput. 8. Phari sub terminis vniuersalioribus demonstratum est.

146 Si tertium. Necessitas causae liberae ad actum ipsissima connexio est, qua potentia proxima eius ad actum connectitur cum actu. Quia causa libera nequit necessitari ad actum, nisi prout potens proximè ad illum, iuxta principium secundum. Ergo per eandem potentiam proximam, per quam fit ad actum proximè potens, venit necessitanda ad actum, quando talis potentia cum actu est connexa, atque adeo ad ipsum actum necessitata; & non aliter. Consequentia haec, alioquin euidentis, declaratur amplius. Quia causa libera nondum proximè potens ad actum, tantum abest, vt possit esse necessitata ad actum, quod potius non potest non esse vt sic impossibilitata ad illum. Ergo per id tantum, per quod redditur ad actum proximè potens, reddi potest necessitata ad actum, casu, quod id ad actum ipsum necessitatum sit. Pone, vt hoc clarè cernas, causam liberam A; (de qua certum est, per suam entitatem praecise cum neutro ex duobus quibusque actibus contradictorijs, respectu quorum potest euadere proximè libera, connexam esse, ad neutrumque eorum subinde per suam entitatem praecise esse necessitatam; nam alias non esset libera respectiue ad illos, vt ponitur); pone, inquam, dictam causam liberam A bifariam posse reddi potentem proximè ad aliquem actum positium per alias entitates adiunctas sibi. Primò per entitates B C D, quarum neutra sit connexa cum tali actu: quo casu tota potentia proxima causae A ad talem actum cum actu negatiuo contradictorio compatibilis erit: sicque causa A ad vtrumque actum, erit proximè libera, ad neutrumque subinde necessitata iuxta doctrinam assertionis sequentis num. 151. ponendae. Secundò per entitates B C E, quarum E cum dicto actu positio connexa sit: quo casu potentia proxima causae A ad talem actum connexa cum illo erit ratione connexionis vnus ex partibus constitutiuus sui, scilicet ipsius E; (cum sit necesse, quoduis torum esse connexum cum termino, cum quo est connexa, quaeuis pars eius, vt patet ex se, & ex dicendis circa proposit. 11. amplius patebit); consequenterque ad ipsum actum erit necessitata iuxta principium primum. Igitur, quod in isto casu sit causa A necessitata ad actum praedictum positium eadem omnino necessitate potentiae suae proximae ad illum, & non aliter, manifestum est. Et primum, quod sit necessitata: quia non

est libera aut per suam entitatem praecise, aut prout coniuncta cum entitatibus B C: cum vt sic adhuc non habeat potentiam proximam ad dictum actum, sine qua libertas ad illum, & ad contradictorium stare nequit: neque est libera, prout coniuncta cum entitatibus B C E: quia, vt sic ita est iam proximè potens ad dictum actum, vt sit impotens ad existendum sine illo, atque adeo sine potentia ad contradictorium, sine qua similiter libertas ad eos non potest stare. Deinde, quod eadem necessitate potentiae suae proximae ad actum dictum sit ad ipsum necessitata, & non aliter, est clarum. Quia nulla hic interuenit alia connexio, cum tali actu, per quam causa A euadat necessitata ad illum, praeter illam, quam habet entitas E, & medià illà dicta potentia proxima per ipsam entitatem E constituta, & completa. Quod autem euenit in casu isto adducto in exemplum in ceteris excogitabilibus ad propositum eueniet pariter, vt consideranti innotescet. Quo firmum manet tertium principium, quod statuimus; nimirum. Necessitatem causae liberae ad actum ipsissimam connexionem esse, qua potentia proxima eius ad actum connectitur cum actu.

147 Sit ergo iam quartum. Causa libera per contradictorium cuiusvis constitutiuus potentiae suae proximae requisita ad actum positium necessitatur, ad negatiuum. Est clarum. Quia, deficiente in causa libera quouis constitutiuo potentiae suae proximae requisita ad actum positium per positionem contradictorij illius, manet impotens causa libera ad actum positium, & consequenter necessitata ad negatiuum: siquidem, quidquid est impotens ad vnum ex extremis contradictorijs, est necessitatum ad alterum, vt constat ex se, & ex demonstratis in Pharo Scient. disput. 8. quest. 4. Hinc sequitur, contradictorium cuiusvis constitutiuus potentiae proximae actus positiuus constitutiuus esse alicuius potentiae proximae actus negatiui, eius nimirum, per cuius necessitatem euadit causa necessitata ad ipsum actum negatiuum iuxta principium tertium. Dico alicuius: quia respectu actus negatiui, vt pote nullà causà sui indigentis ad existendum iuxta doctrinam statutam num. 131. quaeunque compatible sunt cum ipso, sufficientem potentiam proximam ad ipsum constituunt. Ioquutus sum item in hoc principio de contradictorio constitutiuus potentiae proximae requisita ad actum positium: quia, si sit sermo de potentia proxima ad eum non requisita iuxta diuisionem factam supra num. 128. fieri poterit, vt contradictorium alicuius constitutiuus eius non necessitet ad actum negatiuum; eo quod, tali constitutiuo per suum contradictorium sublato, adhuc manet sufficiens potentia proxima ad positium, vt ex dictis ibi colligitur. Vtrum autem causa libera non solum per defectum potentiae proximae requisita ad actum positium necessitetur ad negatiuum, sed etiam per aliud quidpiam cum ipso actu negatiuo connexum possit necessitari inferius proposit. 11. determinandum est. His positis.

148 Iam assertio proposita num. 143. demonstranda est. Primò sic. Per solam positionem eius, quod necessitat causam liberam ad vnum ex suis actibus contradictorijs, deficit in eà potentia proxima ad alterum: siquidem necessitas ad vnum ex actibus contradictorijs annexam fert

fertur secum impotentiam ad alterum iuxta principium primum. Sed positio illius defectus formalis est sui contradictorij. Ergo per solum defectum contradictorij eius, quod necessitat causam liberam ad vnum ex suis actibus contradictorijs deficit in ea potentia proxima ad alterum. At id, ex cuius solo defectu quavis potentia proxima deficit, constitutum intrinsicum talis potentia est, iuxta proposit. 1. statutam, ac demonstratam supra num. 87. Ergo contradictorium eius, quod necessitat causam liberam ad vnum, ex suis actibus contradictorijs, potentia proxima ad alterum constitutum intrinsicum est; & consequenter libertatis proxima ad illum. Quod erat demonstrandum. Vel aliter sic. Si contradictorium necessitantis ad vnum ex actibus contradictorijs non constitueret potentiam proximam ad alterum, sublato præcisè tali contradictorio per positionem ipsius necessitantis, talis potentia proxima non auferretur. Atque ita fieret, ut simul cum necessitate ad vnum ex actibus contradictorijs maneret in causa potentia proxima ad alterum, & consequenter potentia proxima ad vtrumque, atque adeò & libertas. Quæ contradictione sunt plena, ut constat.

149

Secundo demonstratur. Quia causa libera per idem ipsum, per quod necessitata redditur ad vnum ex suis actibus contradictorijs, redditur incompatibilis cum altero, siue ipsi opposita. Ergo per idem ipsum, quo tollitur formaliter talis necessitas, (quod est contradictorium illius, per quod illa inducitur, siue ponitur), tollitur formaliter talis incompatibilitas, poniturque subinde formaliter compatibilitas opposita. Ergo contradictorium constitutum intrinsicum huius compatibilitatis est. Omnia hucusque sunt evidentiæ. Pergo. Sed de conceptu intrinseco potentia proxima causa libera ad quemvis suum actum est eius cum illo compatibilitas, ut etiam est evidens. Ergo de primo ad vltimum contradictorium constitutum intrinsicum necessitatis causa libera ad vnum ex suis actibus contradictorijs constitutum intrinsicum est potentia proxima ipsius ad alterum, & consequenter libertatis proxima ad illum. Quod erat demonstrandum. Vel aliter sic brevius. Sublato præcisè per positionem sui contradictorij eo, quo causa necessitata redditur ad vnum actum, & nihilo alio posito, redditur illa ad alterum proximè potens. Ergo illud contradictorium huius potentia constitutum est. Consequentia est evidens. Et antecedens constat. Quia, sicut defectus potentia ad vnum ex actibus contradictorijs evidenter nequit stare sine necessitate ad alterum: ita defectus necessitatis ad vnum nequit stare sine potentia ad alterum, propter vniuersam, notissimamque connexionem, quam habent contradictoria extremorum inter se conexorum: de qua in Pharo Scient. disput. 14. quæst. 4. proposit. 7.

150

Est tamen aduertendum; licet contradictorium necessitantis causam liberam ad vnum ex actibus contradictorijs sit constitutum potentia proxima eius ad alterum, ita, ut ablatio necessitatis ad vnum sine positione potentia proxima ad alterum stare non possit; hinc tamen non sequi, ut ablatio necessitatis ad vnum stare nequeat sine positione libertatis proxima ad vtrumque. Fieri enim potest, ut per ablationem necessitatis ad vnum vnà cum potentia proxima

ad alterum necessitas ad ipsum ponatur, sicque adhuc desit talis libertas. Cernitur id in exemplo posito num. 146. causa libera A, quæ per entitates B C sibi adiunctas adhuc non erit proximè potens ad aliquem actum suum posituum; erit tamen si insuper adiungatur E, sed potentia necessitata ad talem actum propter connexionem, quam E habet cum ipso. Ecce in hoc casu causa A per entitatem E erit ad dictum actum necessitata, & tamen per ablationem ipsius E præcisè, etsi reddatur proximè potens ad actum negatiuum oppositum, non reddetur libera ad vtrumque defectu potentia proxima ad actum posituum, quæ per E complebatur, Etque proinde deficiente, deficiet: quare potentia ad actum negatiuum per ablationem ipsius E acquisita necessitata ad ipsum erit, uti erat antea potentia ad actum posituum. Vnde, ut causa A reddatur proximè libera ad dictos actus, non satis est auferre ab illa entitatem E, sed insuper necesse est adiungere entitatem D complementem potentiam proximam ad actum posituum sine vllà connexionem cum illo; sique libertatem proximam ad illum, & ad oppositum constituentem. Idem eueniet semper, quoties id, quod necessitat ad actum posituum, mutuo cum illo conexum est. Tunc enim eius defectus inducet semper defectum potentia proxima ad talem actum posituum, & consequenter necessitatem ad negatiuum. Ex quibus omnibus concluditur, contradictorium eius, quod necessitat causam liberam ad alterum ex duobus suis actibus contradictorijs, semper, & necessariò constituere potentiam proximam ad oppositum: libertatem verò ad vtrumque non item; sed tantum, quando talis potentia ad oppositum libera ad vtrumque est. Circa quod videantur plura dicenda infra quæst. 10. à num. 482.

Dico decimotertiò. Quotiescunque causa libera habet potentiam proximam ad actum posituum compatibilem, seu coniungibilem cum actu negatiuo contradictorio, non potest non habere libertatem proximam ad vtrumque actum. Quia, cum actus negatiuus ad existentiam suam influxu causa immediatè sui non indigeat, sed sola permissione, sola compatibilitas cum illo integræ potentia proxima talis cause ad actum posituum est necessariò potentia ipsius proxima ad actum negatiuum; ut constat ex doctrina statuta num. 131. Quia nimirum, stante in causa potentia proxima ad actum posituum compatibilem cum negatiuo, nequit non esse ea proximè potens vel ad eliciendum actum posituum, vel ad se sistendum, non eliciendo illum, sicque permittendo, ut sit existens negatiuus. Quod ipsum est, eam habere libertatem proximam ad vtrumque.

Sed obiiciet aliquis. Postquam voluntas habet potentiam proximam ad actum posituum compatibilem cum negatiuo, potest per actum quasi reflexum velle efficaciter, atque ita imperare sibi actum negatiuum. Quo casu ad hunc manebit proximè necessitata per tale imperium, atque adeò non libera proximè ad vtrumque actum. Igitur libertas proxima causa ad vtrumque actum non consistit in eo, quòd habeat potentiam proximam ad actum posituum compatibilem cum negatiuo. Respondeo, casu, quòd imperium efficax de actu negatiuo necessitet voluntatem ad ipsum, falsò in obiectione supponitur simul cum tali imperio esse in voluntate potentiam

tiam proximam ad actum positivum. Deest siquidem in tali casu vnum ex constitutivis intrinsicis eius, scilicet negatio talis imperij, vt constat ex assertione statuta num. 143. Vtrum autem imperium efficax de actu negatio aut semper, aut aliquando necessitet voluntatem ad ipsum actum negativum, inferius quaest. 12. examinandum nobis est. Stat igitur primum assertum nostrum, libertatem scilicet proximam non posse deesse causa libera, quoties habuerit potentiam proximam ad actum positivum comparabilem cum negatio.

153 Ex quo sequitur inferendum, duas potentias proximas causa libera, in quibus, vt diximus saepe, consistit libertas proxima eius, per solam rationem nostram duas esse. Nam a parte rei profus sunt idem: cum potentia proxima ad actum negativum aliud non sit realiter ab ipsa potentia proxima ad actum positivum coniugibili natura sua cum actu negatio. Et quidem de ratione libertatis actus primi esse, quod duae potentiae proxima, altera ad actum secundum positivum, & altera ad negativum contradictorium, in quibus ea consistit, realiter sint vnum, & idem, aliunde ostenditur a priori. Quia nimirum libertas actus primi indifferentia proxima, dominium, potestasque electiva est conveniens vni, & eidem causa indivisim respectu ad dictos actus, non pluribus: cum per se sit evidens, in duabus causis, altera proxime potente ad solum actum positivum, & altera ad solum negativum, eiusmodi libertatem non esse. Duae autem potentiae proxima realiter inter se distinctae, adhuc inadaequate, altera ad solum actum positivum, & altera ad solum negativum, duae causa sunt reuera respectu illorum, vbiunq; illae reperiantur. Nequeunt igitur, adhuc in eadem entitate causa coniunctae, siue ei simul convenientes, libertatem eius proximam constituere. Quod clare ab absurdo confirmatur. Quia, si in duabus potentijs proximis realiter inter se distinctis inadaequate, & in eadem causa repertis, altera ad actum positivum, & altera ad negativum contradictorium, posset libertas talis causa consistere; quantumvis voluntas praedeterminaretur ad actum positivum per praedeterminationem constituentem, & connectentem essentialiter cum illo potentiam proximam voluntatis ad ipsum; libera nihilominus maneret voluntas ad ipsum actum positivum, & ad negativum contradictorium: quod est ingens absurdum. Quia haberet duas potentias proximas inadaequate distinctas realiter: alteram ad actum positivum includentem praedeterminationem dictam; & alteram ad negativum includentem, praedeterminationem excepta, caetera omnia compatibilia cum ipso. Ex quibus concluditur, libertatem proximam causa vnam, & eandem realitatem esse debere proxime indifferentem ad vtrumque praedictum actum, redudentemque causam, cui convenit, potentem proxime ad vtrumque, tametsi per rationem nostram in duas potentias proximas talis causa ad tales actus propter eorum distinctionem dividi soleat.

154 Contra hoc tamen obijci potest. Quando voluntas proxime libera constituitur per duas cogitationes, quarum altera illam inclinat ad actum positivum, altera ad oppositum negativum, sola cogitatio inclinans ad actum positivum potest in eum influere, atque adeo ad eius potentiam proximam pertinere, non altera, qua-

potius ab illo retrahit, inclinando ab oppositum; pariterque sola cogitatio inclinans ad actum negativum, non altera, potest in eum influere, eiusque subinde potentiam proximam constituit. Igitur libertas proxima voluntatis in tali casu ex duabus potentijs proximis a parte rei inter se distinctis inadaequate ratione dictarum cogitationum coalescit, contra id, quod statuimus. Respondeo, in casu posito ambas dictas cogitationes in ambos dictos actus esse simul influxivas, vnamquamque suo modo, de factoque influere in eum, quem voluntas eligit, quicumque eorum sit: quatenus scilicet vnaquamque eorum alterius inclinationem, atque adeo alterius influxum temperat, & moderatur; atque ita ambas pertinere intrinsece ad potentiam proximam realiter vnam, ambobusque actibus communem; in qua libertas proxima voluntatis ad eos consistit: scus ad potentias proximas realiter duas, diuisimque illos respicientes a parte rei. Quo cessat obiectio. Constat manifeste haec doctrina, quando, perleuerante vna dictarum cogitationum, variatur altera; siquidem quod maior est in secunda vis retrahendi, eo minor in prima enadit vis inclinandi in actu primo, minorique cum impetu, siue conatu concurrenti ad actum secundum; & vice versa: quod si secunda profus tollatur, iam prima non inclinat solum, sed rapit, necessitatque ad actum secundum. Igitur, cum istae cogitationes, vt pote causa quaedam morales, per suas entitates formaliter praesent haec munia, compertum est, quando ad sunt ambae, & voluntatem reddunt proxime liberam ad actus contradictorie oppositos, ambas simul ad eorum quemvis a voluntate electum concurrere, vnaquamque suo modo, atque adeo ambas simul ad vnam, eandemque a parte rei potentiam proximam amborum actuum intrinsece spectare.

Dico decimoquarto. Ex duobus tantum ca- 155
pitibus provenire potest, quod desit causa libera libertas proxima ad suos actus contradictorios. Nempe, vel quia deest illi aliquod ex intrinsece requisitis ad constituendam potentiam ipsius proximam ad actum positivum: vel quia potentia proxima, quam habet ad actum positivum compatibilis, seu coniugibilis non est cum actu negatio. Assertio haec manifeste sequitur ex precedente posita num. 151. Si enim nequit deesse causa libera libertas proxima ad suos actus contradictorios, quoties habet potentiam proximam ad actum positivum compatibilem cum negatio, vt ibi statuimus: plane consequitur, dumtaxat posse deesse illi, quando vel non habet potentiam proximam ad actum positivum defectu alicuius intrinsece requisiti ad talis potentiae constitutionem; vel, si habet, compatibilis ea non est cum actu negatio. Porro autem, potentiam proximam ad actum positivum non esse compatibilem cum negatio, aliunde provenire non potest, nisi, quia ea cum actu ipso positivo suapte essentia connexa est, idque vel ratione sui totius, vel ratione alicuius ex partibus suis cum actu ipso positivo connexa. Quod demonstratur. Quia, non esse talem potentiam compatibilem, seu coniugibilem cum actu negatio, & esse illi oppositam, in idem profus recidit, vt est notum. Constat autem ex se, & ex demonstratis a nobis in Pharo Scient. disp. 14. quaest. 4. quidquid vni ex extremis contradictorijs oppositum est, cum altero esse eo ipso connexum; & vice versa.

Igitur potentia opposita actui negatio cumpositio contradictorio connexa necessario est: imo ex hac connexionem provenit illa oppositio, ut ex latè traditis dispicitur de natura oppositionis, & connexionis quisque potest colligere.

156 Dico decimoquinto. Capita duo, ex quibus tantum provenire potest, quod desit causa libera libertas proxima ad suos actus contradictorios iuxta assertionem præcedentem, ad vnum possunt reuocari, nempe ad defectum alterius ex duabus potentijs proximis, in quibus consistit talis libertas, ut sæpe dictum est. Nam vel desit potentia proxima ad actum positivum, quia desit aliquod ex constitutivis eius intrinsicis, & sic iam datur defectus vnus ex duabus: vel ea, si adest, non est compatibilis cum actu negatio; & sic iam desit potentia proxima ad hunc, daturque defectus alterius. Etenim contradictorium eius, quod reddit potentiam proximam actus positivum connexam cum ipso, atque adeo incompatibilem cum negatio, vnum est ex constitutivis intrinsicis potentie proxime ipsius negativi. Quia est contradictorium eius, quod per eiusmodi connexionem reddit causam necessitatem ad actum positivum, eoque titulo est constitutum potentie proxime negativi iuxta doctrinam stabilitam num. 143. & sequentibus.

Propositio 11.

157 Id, quod ad potentiam proximam actus intrinsicè pertinet, eamve intrinsicè constituit, & cum actu ipso connexum est siue immediatè, siue mediatè connexionem omnino tollit libertatem ad talem actum.

Suppono primò, sermonem in hac propositione esse de potentia proxima actus, à qua defacto actus procedit, siue ea ad actum ipsum sit requisita, siue non requisita iuxta diuisionem potentie proxime traditam supra num. 128.

128 Suppono secundò, quoties aliquid inclusum in potentia proxima actus est connexum cum actu, consequenter ipsam potentiam cum ipso actu connexam esse: quia totum quoduis cum quavis sua parte connexum est; atque adeo nequit non connecti mediatè cum eo, cum quo connectitur quavis sua pars. Est autem pars potentie proxime ad actum, quicquid in ea inclusum est. Vnde perinde ad rem est, connecti cum actu aliquid inclusum in potentia proxima actus, siue aliquid intrinsicè pertinens ad illam, intrinsicè constituens illam, atque connecti cum actu ipsam potentiam proximam actus.

159 Suppono tertio, id connecti cum actu immediatè connexionem, quod per se citra omnem medium à se distinctum cum actu ipso connexum est; id verò connexionem mediatè, quod connectitur cum alio quopiam connexo cum actu. Potest autem connexio mediata multos gradus habere: quia series connexorum in infinitum potest extendi; cum tamen connexio immediata vnum dumtaxat gradum habeat. Si enim A connectitur cum B, & B cum C, & C cum D, & D cum E, & sic deinceps, A erit immediatè connexum dumtaxat cum B, mediatè autem cum C, & magis mediatè cum D, & magis mediatè cum E, & ita deinceps. Ad rem autem nihil refert, quod connexio po-

tentia proxima actus cum actu ipso sit immediata, vel sit mediata in quouis gradu; quia, quæcunque ea sit, talis potentia nequit existere sine actu, adiuque contradictorie opposito opposita erit, siue cum eo incompatibilis; (quod solum ad rem facit); ut constat ex se, & ex demonstratione facta in Pharo Scient. disput. 14. quæst. 4. proposit. 22. Iam autem aduerti superius, in præfati materia semper nos loqui de connexionem metaphysicà, nisi aliud exprimitur. Quoniam autem id, cum quo connectitur potentia proxima actus tanquam cum parte sua, intrinsicè requisitum ad illam dicitur, extrinsecè autem requisitum id, cum quo ipsa connectitur tanquam cum termino extra se posito; propositio data, huic est æquivalens, Libertas causa ad actum nullatenus stare potest cum eo, quod aliquid requisitum, siue intrinsicè, siue extrinsecè ad potentiam proximam actus cum ipso actu connexum sit. Quod aduerto, ut per probationes, quas data propositioni adhibebimus, hæc, & cætera æquivalentes censeantur probata.

Iam ergo probatur illa primò. Quia, quoties principium immediatum, à quo procedit actus, non est indifferens ad actum, & ad eius contradictorium, ita, ut tam possit proximè in contradictorium actus, quam in actum ipsum prodire, nullatenus actus ipse potest liber euadere; cum non procedat à principio proximè indifferenti ad vtrumvis proximè illà indifferentià, in qua consistit libertas actus primi iuxta sæpe in præcedentibus dicta. Sed, quoties aliquid inclusum in potentia proxima actus cum ipso actu connexum est, principium immediatum, à quo actus procedit, à tali potentia indistinctum ad actum, & ad eius contradictorium non est indifferens, cum sit connexum cum actu ipso ratione eius, quod in se includit, iuxta suppositionem factam num. 158. Ergo, quoties aliquid inclusum in potentia proxima actus cum ipso actu connexum est, actus liber esse non potest, & consequenter neque principium eius ut tale.

Secundò probatur. Quia necessitas antecedens orta ex aliquo antecedente exercitium causæ prioritate naturæ omnino excludit libertatem, ut vnanimitè docent Patres, & Doctores, quorum plures refert Ruiz tom. de Scient. disp. 33. & satis ex se apparet: cum sit certum, libertatem per aliquam necessitatem tolli; neque alia ad id muneris aptior, quam antecedens possit excogitari. Ergo necessitas orta ex suppositione alicuius connexi cum actu in ipsum actum immediatè influentis, ob idque intrinsicè pertinentis ad potentiam proximam eius non potest non tollere libertatem ad talem actum, utpote necessitas immediatè antecedens illum. De hac enim, ut minimè loquuntur Patres, & Doctores, Quidquid sit de necessitate remotè antecedente, orta ex aliquo principio remoto actus connexo cum illo: de qua est inter Doctores controuersia, an libertatem tollat, ut videbimus q. 8.

Tertio probatur. Quia duæ potentie proximæ causæ ad duos actus contradictorios, in quibus libertas causæ ad ipsos consistit, ut sæpe in præcedentibus est repetitum, vna, eademque realitas necessariò esse debent, ut num. 153. statuimus. Sed, quando altera dictarum potentiarum cum suo actu connexa est, realitas eius, utpote alteri actui contradictorio opposita, incompatibilisque cum ipso, potentia proxima ad ipsum esse non potest, ut constat. Ergo, quando alte-

altera dictarum potentiarum cum suo actu connexa est, non dantur in causa duarum potentiarum proxima ad dictos duos actus, in quibus libertas ad ipsos consistit; ad neutrumque eorum subinde causa libera est.

163 **Quartò.** Esse causam necessitatem ad aliquem suum actum, aliud non est, quam eius potentiam proximam ad talem actum cum ipso actu connexam esse; vt constat ex principio statuto, ac demonstrato supra num. 146. Ergo, quoties potentia proxima causa ad actum cum ipso actu connexa est, causa ad talem actum necessitata manet; atque adeò ad ipsum, & ad suum contradictorium proximè libera non est.

164 **Quintò.** Contradictorium eius, quod potentiam proximam causa ad vnum ex ipsius actibus contradictorijs reddit connexam cum actu ipso, intrinsecum constitutum est potentie proxime eiusdem cause ad alterum actum, vt ex doctrina demonstrata supra num. 143. & sequentibus manifestè deducitur. Ergo, quando potentia proxima causa ad vnum ex ipsius actibus contradictorijs ratione alicuius partis suæ cum ipso actu connexa est, necessariò deest in tali causa potentia proxima ad alterum actum defectu contradictorij dictæ partis, per quod erat illa constituenda. Ergo & necessariò deest libertas consistens in duabus potentijs proximis ad suos actus contradictorios, prout sæpe dictum est.

165 **Sextò.** Si causa habens potentiam proximam ad vnum ex suis actibus contradictorijs cum ipso actu connexam esset nihilominus proximè libera ad vtrumque, non posset non per talem cause potentiam proximam eiusmodi proxima libertas ipsius cause constitui intrinsecè; cum sit manifestum ex se, & ex sæpe in præcedentibus repetitis, potentiam proximam cause ad quemvis ex duobus suis actibus contradictorijs ipsius libertatem proximam ad vtrumque constituere intrinsecè, quando ea ad vtrumque est proximè libera. Hinc autem sequeretur primò, libertatem proximam cause ad ambos suos actus contradictorios ratione vnius ex partibus sui, scilicet potentie proxime prædictæ, cum altero eorumdem actuum esse connexam. Secundò sequeretur, eam alteri eorum actuum, ad quos est libertas, oppositam, incompatibilemque subinde cum ipso esse: cum nequeat non esse oppositum vni ex extremis contradictorijs id, quod cum altero connexum est. Tertiò sequeretur, causam prout talem libertatem habentem alterum eorum actuum, ad quos ea esset libertas, habere non posse, & altero non posse carere; sicque proinde causam respectu eorum liberam esse, vt alterutrum præ altero non posset eligere: neque in potestate, arbitrioque suo positum esset, assumere quemlibet eorum, relicto altero, vel quemlibet eorum relinquere, altero assumpto. Quartò sequeretur, alterum dictorum actuum ita tali cause fore liberum dum existeret, vt non foret illi contingens: alterum verò ita tali cause fore liberum, si existeret, vt liber illi sine ipsius libertate foret, vt pote cum ea incompatibilis. Quæ omnia cum manifestè sint contradictionibus plena, manifestè concluditur, causam, cuius potentia proxima ad vnum ex suis actibus contradictorijs cum ipso actu connexa est, libertatem proximam ad ambos actus nullatenus habere posse.

166 **Septimò.** Si causa habens potentiam proximam ad vnum ex suis actibus contradictorijs con-

nexam cum illo haberet nihilominus libertatem proximam ad vtrumque, necessariò haberet cum tali libertate coniunctam potestatem ad ponendum omne requisitum ad existentiam talium actuum aliunde non positum. Sed talis potestas cum tali libertate nullatenus coniungi potest. Ergo talis causa talem libertatem non haberet. Maior est certa. Quia cum sit impossibile, existere actum sine requisito ad suam existentiam, repugnat in causa potestas libera ad dandam existentiam actui sine potestate ponendi tale requisitum, si aliunde illud non sit positum. Consequentia est legitima. Minor, quæ sola probanda restat, probatur. Quia, si causa habens potentiam proximam ad vnum ex suis actibus contradictorijs connexam cum illo haberet nihilominus libertatem proximam ad vtrumque, talis libertas, vt pote per talem potentiam proximam constituta, cum eodem actu esset etiam connexa iuxta dicta num. præceden. atque adeò propter inuersam, notissimamque connexionem, quam habent contradictoria extremorum inter se connexorum, actus contradictorius cum carentia talis libertatis connexus esset; sicque carentia talis libertatis ad existentiam ipsius actus contradictorij esset requisita. At cum tali libertate nullatenus potest coniungi in causa potestas ponendi carentiam ipsius libertatis aliunde non positam, vt constat. Ergo cum tali libertate nullatenus potest coniungi potestas ad ponendum omne requisitum ad existentiam talium actuum aliunde non positum. Quæ erat minor probanda.

167 **Octauò** denique probatur propositio. Quia ex suppositione entis connexi cum actu in ipsumque immediatè influentis non est potestas in causa ad actum contradictorium; vt patet ex natura connexionis. Sed hæc suppositio ab arbitrio cause per talem actum exercendo non pendet: quia causa respectu talis actus non habet arbitrium; cum non habeat potentiam proximam indifferentem ad vtrumvis, in qua illud consistit, vt satis superque constat ex dictis. Ergo absolutè, dum per tale ens potentia proxima causa ad actum intrinsecè constituta est, causa ad actum contradictorium potentiam proximam non habet; atque adeò nec libertatem proximam ad vtrumvis.

168 **Obijci** tamen potest contra propositionem. Quando ens connexum cum actu, immediatèque influens in illum ad existentiam eius non est requisitum, potentiamque subinde proximam actus ad actum ipsum non requisitam componit iuxta diuisionem factam supra num. 128. tali ente præciso, datur in causa alia potentia proxima sufficiens ad talem actum, & indifferens ad oppositum. Ergo datur in causa libertas ad vtrumque actum, quantumvis potentia proxima de facto influens in actum, siue ad illum concurrens ratione dicti entis, quo constituitur, sit connexa cum ipso. Non ergo est vniuersaliter verum, id, quod ad potentiam proximam actus seu positum, seu negatiui intrinsecè pertinet, & cum ipso actu connexum est, tollere libertatem ad tales actus, vt propositio data fert. Respondeo ex doctrinam iam indicatam loco citato, in casu argumenti vnicam dumtaxat dari in causa potentiam proximam ad actum constitutam per dictum ens, atque idèò cum actu ipso connexam; & consequenter nullatenus in ea dari proximam libertatem ad actum. Nam altera potentia, quæ in causa cum præcisione à tali ente concipitur, eisdem esset sufficiens

potentia proxima ad eundem actum, si tale ens non existeret, in eoque casu, utpote ad actum etiam oppositum indifferens, constitueret libertatem causæ proximæ ad utrumque, (de quo mox); in consortio tamen talis entis non est potentia causæ proximæ ad ipsum actum; eo quod causa nequit eâ seorsim uti ad elicendum illum, impediendo concursum talis entis, potentiaque per id constituta, atque ad actum necessitata, hoc ipso, quod tale ens semel existens non potest non influere in actum ipsum, uti supponimus ex dicendis suo loco. Quo obiectio facta cessat.

169 Addo, totum id, quod in causâ cum præcissione à prædicto ente concipitur quasi potentia proxima sufficiens ad elicentiam actus, talem reuera non esse, non solum in præsentia talis entis, sed etiam in absentia, nisi absentia ipsa, siue negatio illius adiungatur ut vnum ex constitutivis intrinsicis eius. Ratio est conspicua. Quia id præcisè, quod, existente tali ente, potentia proxima sufficiens ad actum non est suoapte conceptu, & essentia, repugnat, quod sit potentia proxima sufficiens ad actum, tali ente non existente; cum repugnet, ut mutet suam essentiam, eandemque non habeat in vno eorum casuum, quam habeat in altero. Itaque totum id, quod, tali ente existente, prout constitutum ab illo non est in causâ potentia proxima ad actum sufficiens, nec esset tali ente non existente. Cum hoc tamen fiat esse verum, sublato tali ente, & nihilo alio addito, habituram causam potentiam proximam sufficientem ad actum: quatenus ex cæteris, quæ modò habet, & ex negatione talis entis, quam tunc insuper haberet, potentia proxima ad actum sufficiens constitueretur.

170 Nihilominus tamen veritas nostræ propositionis, & argumentorum vis, quibus eam probauimus, clariùs apparent, quando ens connexum cum actu, & ad potentiam proximam actus intrinsicè pertinens omnino requisitum est ad existentiam actus, potentiamque proximam subinde constituit omnino requisitam ad talem actum. Nam, tali enteposito, potentia proxima ad actum non est indifferens ad utrumuis, & eo sublato, non est potentia proxima ad actum: atque ita siue illud adsit, siue desit, nulla est in causâ libertas proxima ad talem actum. De quo plura sunt nobis dicenda infra quæst. 10. contra prædeterminatores. Quibus & præsens propositio firmabitur ampliùs.

Propositio 12.

171 Per aliquid non pertinens intrinsicè ad potentiam proximam actus, eamve intrinsicè non constituens libertas ad talem actum nullatenus auferri potest, quantumuis illud cum actu ipso connexum sit siue immediatâ, siue mediatâ connexionione.

Probatür primo à priori. Quia potentia proxima ad actum nihil intrinsicè continens cum actu connexum eo ipso est absolutâ ab actu suoapte naturâ, & essentia, atque adeò indifferens ad talem actum, & ad eius contradictorium. Ergo, quantumuis ei adiungatur aliquid cum actu connexum, sicut non potest per illud essentia sua spo-

liari, ita nec potest spoliari indifferentiâ sibi intrinsicè ad utrumque actum. Ergo causa talem potentiam proximam habens, non potest libertate carere in eâ ipsâ talis potentia indifferentiâ essentialiter consistente.

Dices, etsi potentia proxima actus intrinsicè non connexa cum illo non possit non ab intrinsicè esse ab ipso absolutâ, atque adeò indifferens ad utrumuis; quia id habet per suam essentiam: posse tamen illam per aliquid sibi adiunctum extrinsicè reddi cum actu ipso connexam, atque adeò amittere indifferentiâ requisitam ad libertatem. Sicut voluntas instructa duplici cogitatione boni, & mali indifferens est ad utrumuis intrinsicè; & tamen per prædeterminationem adiunctam extrinsicè determinata manet ad vnum, & sine libertate. Sed contra. Quia, reddi potentiam proximam extrinsicè connexam cum actu per aliquid sibi adiunctum cum ipso actu connexum, nihil est aliud, quàm potentiam proximam prout connexam cum tali additamento cum actu esse connexam, atque adeò incompatibilem cum eius contradictorio. Hoc autem nihil derogare libertati, si potentia proxima secundum se intrinsicè manet indifferens, manifestum est. Cum certum sit, voluntatem alias intrinsicè, & proximè indifferens, liberè amare, & liberè omittere odium, etiam si prout connexa cum ipso amore, aut cum actu fidei, vel scientiâ Dei de existentia amoris non sit indifferens ad utrumuis; quia ut sic neque est coniungibilis cum odio, neque cum negatione amoris. Et idem est, si coniugatur cum quolibet alio ente connexo cum suo actu, & ad potentiam proximam eius intrinsicè non pertinente. Exemplum autem, quod opponitur de voluntate cum duplici cogitatione, & prædeterminatione ad unctâ, non est ad rem: quia voluntas cum duplici cogitatione non habet proximam indifferentiâ respectu actus, ad quem prædeterminatur, & eius oppositum; eo quod potentia proxima ad talem actum per prædeterminationem ipsam completur intrinsicè: atque adeò, etsi indifferentiâ remota, quam habet voluntas cum duplici cogitatione, per prædeterminationem non auferatur, ut verè non auferitur, voluntas nihilominus non manet libera; quia proxima potentia eius ad actum per prædeterminationem completa non est indifferens ad utrumuis, prout requirebatur ad libertatem, sed ad vnum determinata. Aliter res se habet in nostro casu: vbi indifferentiâ, quæ manet, proxima est; cum sit indifferentiâ potentia proxima, atque adeò ipsissima, in qua consistit libertas actus primi. Hæc enim non in quavis indifferentiâ, sed in solâ proximâ consistit, ut ex sæpe dictis est notum.

Secundò probatur propositio. Quia, si aliquid connexum cum actu titulo talis connexionis necessitaret ad illum, quantumuis non pertinens intrinsicè ad potentiam proximam eius, omnino connexum cum actu, utpote eundem connexionis titulum habens, necessitaret ad illum, ut est notissimum. Hinc autem planè sequeretur, revelationem diuinam de aliquo actu voluntatis creatæ, & scientiam visionis de omnibus ob connexionem, quam cum eis habent, necessitare ad illos. Quod est contra fidem.

Tertiò probatur in hunc modum. Si id, quod connectitur cum actu, eo ipso necessitaret ad illum, quantumuis intrinsicè non pertinens ad potentiam proximam actus, sequeretur contra-

proposit. 6. statutam, ac demonstratam supra num. 140. & sequentibus, id, quod requiritur ex parte actus ut terminus connexionis eius, eo ipso esse requisitum intrinsicè ad potentiam proximam talis actus. Demonstratur sequela. Quia propter interlram connexionem conuenientem, contradictorijs extremorum inter se connexorum, contradictorium requisiti ex parte vnus ex actibus contradictorijs ut terminus connexionis eius cum altero actu connexum est. Cum ergo iuxta assertionem demonstratam supra num. 143. & sequentibus contradictorium necessitatis ad vnum ex actibus contradictorijs, nequeat non esse requisitum intrinsicè ad potentiam proximam alterius, consequitur plane, si id, quod conuenitur cum vno ex actibus contradictorijs, eo ipso ad illum necessitat, contradictorium eius, quod est requisitum ex parte alterius, eo ipso esse requisitum intrinsicè ad potentiam proximam eius. Quod erat demonstrandum.

175 **Quartò.** Ponamus ens connexum cum vno ex actibus contradictorijs, & non inclusum in potentia proxima eius mutua habere connexionem cum illo: quo casu contradictorium talis entis mutua similiter connexionem habebit cum altero actu. Tum, sic. Ens dictum necessitat ad actum, cum quo conuenitur. Ergo contradictorium eius eodem titulo necessitat quoque ad alterum actum, cum quo conuenitur. Sed nequit quidpiam necessitare ad vnum ex dictis actibus, quin eius contradictorium includatur in potentia proxima alterius iuxta assertionem demonstratam superius, citatamque num. precedent. Ergo ens predictum ex vna parte non includitur in potentia proxima actus, cum quo conuenitur; quia in supponimus: ex alia autem includitur; quia est contradictorium eius quod necessitat ad alterum actum. Quæ manifesta est contradictio.

176 **Quintò.** Possibile citra dubium est, ut duo actus liberi siue ab eadem siue à distinctis causis liberis oriundi mutuo sine connexi inter se. Quibus suppositis, arguitur sic. Ideò ex illis actibus mutuo connexis neuter tollit libertatem alterius: quia neuter pertinet intrinsicè ad potentiam proximam alterius. Ergo ens connexum cum actu, & ad potentiam proximam eius intrinsicè non pertinet. non tollit eius libertatem. De facto item actus amoris cum carentia odij sibi oppositi non mutuo saltem connexi est: & tamen eius libertatem immediatam neutiquam tollit: quia ad potentiam proximam talis carentia neutiquam potest pertinere, ut inferius qua. 6. non obscure monstrabitur.

177 **Sextò.** Si ens connexum cum actu, & non inclusum in potentia proxima actus tollerit libertatem ens etiam oppositum actui, & non inclusum in potentia proxima actus tollerit libertatem. Est clarum. Quia dictum ens connexum cum actu ob id dumtaxat dici potest tollere libertatem; quia non est indifferens ad ambos actus contradictorios, circa quos versanda erat libertas, eo quòd sine vno eorum non potest esse, & cum altero non potest compati. Sed dictum ens oppositum actui similiter non est indifferens ad ambos actus contradictorios; eo quòd pariter, licet vice versa, cum vno eorum non potest compati, & sine altero non potest esse. Ergo, & c. lam si dicatur ens oppositum actui perinde, ac ens connexum cum actu, tollere libertatem; sequitur plane, hominem habentem gratiam habitualem, quæ peccato graui opposita est, libertatem ad pec-

candum grauius non habere. Quod est contra fidem. Dices, ideo gratiam habitualem non tollere libertatem ad peccandum grauius: quia conseruatur à Deo dependenter à libertate hominis liberi ad grauius peccandum. Bene. Ergo similiter ens quoduis connexum cum actu non tollit libertatem: quia producit, vel conseruatur à Deo dependenter à libertate voluntatis libera ad talem actum exercendum. Ego autem ostendam permodum, ens quoduis vel connexum cum actu, vel oppositum actui, & ad potentiam proximam actus intrinsicè non pertinet nullatenus posse produci, vel conseruari independentem à libertate causa libera talis actus, in nulloque euentu proinde posse illud libertatem ad talem actum tollere. Quod datæ propositionis intentum est.

178 **Quæ septimò probanda venit.** Quia iuxta principium supra num. 146. statutum, esse causam necessitatam ad aliquem suum actum, aliud non est, quam eius potentiam proximam ad talem actum cum ipso actu connexam esse. Sed per ens non inclusum in potentia proxima cause libere ad suum actum non potest talis potentia cum tali actu connexa reddi, ut ex se, & ex dictis satis est notum. Ergo per ens non inclusum in potentia proxima cause libere ad suum actum non potest talis causa ad talem actum necessitari, quantumuis tale ens cum tali actu connexum sit.

179 **Octauò denique probatur.** Quia nequit concipi, ens aliquod tollere libertatem causa, nisi concipiatur quasi impellens, vel trahens vi quadam inuincibili causam ipsam ad actum, ut satis ex terminis videtur notum. Sed nequit concipi ens aliquod ita trahens, aut impellens causam ad actum, qui concipiatur aliquo modo in actum influere. Ergo neque est conceptibile, tollere libertatem causa ens, quod cum illa nullo modo influit in actum. Quale est ens non pertinet intrinsicè ad potentiam proximam actus, quantumuis cum actu ipso connexum sit. Confirmatur, & declaratur. Quia non potest causa libera reddi inclinata, aut magis inclinata ad vnum ex suis actibus, aut ita inclinata, ut sit ad illum necessitata moraliter, nisi per aliquid, quod in talem actum sit simul cum ipsa causa libera immediate influxuum vel per modum conditionis, vel per modum cause moralis, vel aliter, atque adeò intrinsicè pertinet ad potentiam proximam talis cause libera respectu talis actus. Ergo multò miris poterit causa libera impelli, adigi, atque necessitari metaphysicè, siue simpliciter ad vnum ex suis actibus, nisi per aliquid, quod in talem actum sit simul cum ipsa causa immediate influxuum aliquo ex dictis modis, atque adeò intrinsicè pertinet ad ipsius potentiam proximam ad talem actum.

180 **Ex dictis inferendum est obiter,** quoties ens aliquod connexum cum vno ex actibus contradictorijs ad potentiam proximam eius intrinsicè non pertinet, nec posse contradictorium talis entis ad potentiam proximam alterius actus intrinsicè requisitum esse. Fieret enim inde contra nostram propositionem, ut per positionem talis entis libertas ad vtrumque actum tolleretur, sublatam potentia proxima ad alterum per ipsius entis contradictorium constituenda.

181 **Obijci tamen potest contra propositionem,** ipsam primò. Si Deus independentem à libertate causa ponat ens connexum cum actu, & ad potentiam proximam actus intrinsicè non pertinet,

nens, non poterit à causâ impediri existentia actus. Ergo saltem in tali casu per positionem talis entis tolletur talis causâ libertas. Ita opinati sunt Recentiores aliqui. Sed ego censeo, non magis posse poni prædictum ens independentem à libertate causâ, si hæc aliâ sit proximè indifferens ad vtrumvis, quam actus ipse poni potest. Vnde, sicut, eâ indifferentiâ proximâ causâ suppositâ, in qua libertatis eius essentia consistit, repugnat, Deum ponere actum independentem à libertate causâ, ita repugnat, ponere prædictum ens. Etenim, sicut repugnat, poni actum à causâ proximè liberâ, & non poni dependentem ab eius libertate, ab eiusque nutu, & arbitrio; ita repugnat, poni id, quod cum tali actu connectitur, & non poni dependentem medio actu ipso ab eadem libertate, nutu, & arbitrio: cum sit necesse, vt id, quod sine actu nequit existere, sine eo consequenter existere nequeat, sine quo actus ipse nequit existere, & actus, suppositâ libertate proximâ causâ suâ, sine eius nutu, arbitrio, ac determinatione spontaneâ existere nequit. De quo in sequentibus propositionibus plura dicenda nobis sunt. Vbi etiam videbimus, quomodo ens connexum cum actu seu positivo, seu negatiuo causâ liberâ vt talis, & non constituens potentiam proximam eius, independentem ab ipsius nutu, & arbitrio non possit existere: bene tamen possit negatio entis connexa cum actu negatiuo; non quidem, quia talis negatio per se formaliter necessitate ad talem actum, sed quia causa eius aliquod ex constitutivis libertatis proximâ ad ipsum auferre, siue impedire potest. Qua ratione autem de ente connexo cum actu, & non constituente potentiam proximam eius philosophati sumus, de ente opposito actui, & non constituente potentiam proximam actus contradictoriij philosophandum est. Quia pro ambobus, quod ad rem attinet, stat ratio eadem, licet inuero modo; eo quod ens connexum cum vno ex actibus contradictorijs alteri opponitur, & ens oppositum vni ex actibus contradictorijs cum altero connectitur.

182 Secundò obijci potest. Homo vincitur catenis non est liber ad ambulandum, & tamen illud impedimentum connexum cum carentiâ ambulationis non se habet ex parte actus primi constituens potentiam proximam ad aliquem actum. Et vniuersim quoduis impedimentum incompatibile cum actu secundo positum ab extrinseco, & sine nutu causâ liberâ, vt saepe fit, libertatem eius tollit ad actum secundum; & tamen illud non se habet ex parte actus primi, siue actus secundus impeditus sit propriis causâ liberâ, siue sit actus alterius potentia, seu causâ subditâ causâ liberâ. Igitur propositio data vera non est. Hic tangitur difficultas eorum casuum, vbi inter actus causâ liberâ, & actus aliarum causarum connexio internenit aut mutua, aut non mutua, siue immediata, siue mediata, de quibus casibus agendum nobis est distinctè in sequentibus. Interim tamen pro factâ obiectione dico vniuersè, causam actus, quacunque ea sit, per nullum impedimentum eius posse formaliter ad actum contradictorium necessitari, nisi illud pertineat intrinsecè ad potentiam proximam talis contradictoriij, vt ex dictis circa præsentem propositionem satis, superque constat. Vnde, quando ad positionem impediti actus, quod potentiam proximam non constituit alterius actus contradictoriij, ad ipsum contradictorium causâ

necessitata manet, talis necessitas non est à dicto impedimento formaliter, sed à defectu per positionem eius inuenio alicuius constitutivum potentia proximâ actus impediti. Certum quippe est, causam bifariam necessitari ad suum actum, nempe vel qua ponitur aliquid connexum cum illo, in illumque immediate influens, vel quia tollitur aliquod constitutivum potentia proximâ actus oppositi. Iam si causâ necessitata ad vnum ex suis actibus contradictorijs quouis ex dictis duobus modis libera in se non sit; sed aliqua ex subiectis, siue subiectis causâ liberâ quoad talium actuum exercitium, per talem necessitatem extrahitur à subiectione, dominioque illius, perinde manet respectu eius, ac cetera causâ suapte naturâ tali causâ liberâ non subiecta; vnde non mirum, quod causâ libera nihil in illam, siue per illam præstare possit libere. Si verò causâ libera sit, & impedimentum, per cuius positionem necessitatur ad vnum ex suis actibus contradictorijs, potentiam proximam ad alterum non constituit, non primo, sed secundo ex prædictis modis necessitatur ad talem actum; videlicet, non per ipsum impedimentum formaliter, sed per defectum alicuius constitutivum potentia proximâ actus oppositi inditum à causâ ponente dictum impedimentum. Quod in quibus casibus specialibus euenire possit, & in quibus non item, & qualiter, infra proposit. 14. specialiter, atque distinctè determinandum est.

183 Tertiò obijci potest. Si Deus decernat concurrere cum causâ liberâ sub conditione quod existat ens connexum cum actu, & ad eius potentiam proximam intrinsecè non pertinens, actus non erit liber; & tamen libertas non auferetur per decretum; quia hoc ante purificationem conditionis non est absolute connexum cum actu. Ergo auferetur per positionem dicti entis intrinsecè non constitutivum potentiam proximam actus. Respondeo, si tale decretum ponatur exequutivum, non posse non coniunctum ex decreto, & ex dicto ente, vt pote complere efficaciam eius, intrare potentiam proximam actus, atque ita eam ad actum necessitare iuxta doctrinam propositionis præcedentis. Si verò tale decretum ponatur purè intentivum, aditque aliud exequutivum indifferens, sicque completivum libertatis proximâ causâ, tunc coniunctum ex tali decreto intentivum, & ex dicto ente nihil libertati causâ nocet, sed potius quoad existentiam suam pendebit ab illâ iuxta doctrinam propositionis præsentis. De quo latius agendum veniet in Tractate Prouid.

184 Quartò denique potest obijci. Præceptum impositum Christo Domino necessitat eius voluntatem ad actum præceptum, quatenus facit, vt ommissio eius sit peccatum, ad quod Christus non habet libertatem. Ergo aliquid non pertinens intrinsecè ad potentiam proximam actus libertatem eius potest auferre. Distinguo antecedens. Præceptum impositum Christo Domino necessitat ad actum præceptum præcisè prout physicè existens; nego. Prout cognitum à Christo; concedo. Et nego consequentiam. Est dicere; cognitio, qua cognoscit Christus malitiam omissionis actus præcepti ab ipso præcepto prouenientem, quæ intrinsecè clauditur in potentia proximâ, à qua procedit actus præceptus, ea est, quæ iuncta cum vnione hypostatica, vel visione beatificâ impellit, cogit, & prædeterminat voluntatem.

voluntatem Christi Domini ad actum præceptum: quidquid sit de entitate physica ipsius præcepti. Procedunt autem hæc in casu, quod obligatio præcepti fuerit Christo imposta independentem ab ipsius libertate. Fortasse enim imponi potuit dependentem varijs modis. De quo alibi. Alia, quæ contra nostram propositionem opponi possunt, ex dictis, & ex dicendis facile quilibet diluet.

185 Ex eius autem, atque præcedentis doctrinæ concluditur, id solum, quod intrinsicè pertinet ad potentiam proximam actus, & cum ipso actu connexum est sine immediatâ connexionem, siue mediata, posse per se formaliter impedire, siue tollere libertatem ad talem actum. Cætera verò, quæ extra conceptum realem talis potentie sunt, neutiquam posse per se formaliter officere libertati ad actum, quantumvis sint cum ipso connexa. Dico per se formaliter primò; quia, si aliquid connexum cum actu extrinsecè sit requisitum ad potentiam proximam eius, id etiam tollit libertatem, non tamen per se, sed per aliud inclusum in tali potentia connexumque cum actu ipso medio illo mediata connexionem. Secundò; quia fieri potest, sæpeque fiet, ut causa connexi cum actu, & non constitutentis potentiam proximam actus, per eius conditionatam causationem impediatur aliquid constitutum talis potentie, & cum eo pariter impediatur non formaliter, sed effectivè libertatem ad actum, prout ex dicendis insequentibus innotesceat. Concluditur insuper ex prædictâ doctrinâ, præter ea, quæ ad potentiam proximam actus intrinsicè, vel extrinsecè requisita sunt, cætera omnia cum actu quovis modo connexa non posse non in sua positione, siue existentia dependere à libertate causæ immediatæ actus, quando hæc alias proximè potens ad utrumvis, proximèque subinde libera est. Quænam autem ad potentiam proximam actus intrinsicè spectent, & quæ non item, ex dictis in præcedentibus præsertim proposuit. 10. satis notum est. Porro, quæcumque dicimus de connexionis cum actu, pariter, licet inverso modo, de oppositis actui veniunt intelligenda; quandoquidem, ut iam advertimus, omne connexum cum vno ex actibus contradictorijs est oppositum alteri; & omne oppositum vni cum altero connexum est; ut constat ex se, & ex demonstrationibus factis in Pharo Scient. disput. 14. quest. 4.

186 Præterea sequitur ex dictis, principium quodvis remotum actus ad potentiam proximam actus non requisitum neque intrinsicè; quia proximè in actum non insluit; neque extrinsecè; quia nihil proximè influens connectitur cum illo, neutiquam tollere posse libertatem ad talem actum, quantumvis cum actu ipso connexum sit. Atque adeo illud independentem à libertate poni non posse, quando alias causa proxima actus indifferentiam proximam ad utrumvis, atque adeo libertatem proximam habet. De quo plura dicenda sunt in Tract. de Providen.

187 Postremò iterum aduerto, quod iam in præcedentibus alijs, quotiescunque in hac materia sermo est de connexionem tollente, vel non tollente libertatem, (& idem est de oppositione), dumtaxat agi de connexionem metaphysicâ, seu essentiali, non verò de physica seu naturali, vel de morali, iuxta divisionem earum expositam in Pharo Scient. disput. 14. quest. 2. Ete-

nim connexio causa cum suo actu physica tantum, seu naturalis, (qualem habet cum combustionem ignis approximatus ad passum dispositum), in causa libera locum non habet. Nascitur enim hæc connexio ex naturali iure, quod causa exigit concursum Dei, postquam habet cætera requisita ad agendum. Ijs namque positis, sicut citra miraculum nequit negari causæ concursus, ita citra miraculum nequit causa sine effectu manere, quæ est connexio tantum naturalis. Unde connexio huiusmodi immediatè terminatur ad concursum Dei, mediatè autem ad effectum cum quo concursus Dei connexus est metaphysicâ connexionem. Vel ergo concursus Dei, quem causa naturaliter exigit, est antecedens ad suam actionem, vel simultaneus; (de quo est varietas opinionum, appellamusque concursum Dei, ut moris est, decretum concurrenti). Si antecedens; nequit ille non esse indifferens respectu causæ liberæ, connexique tantum cum actu eius sub conditione, quod ipsa se ad illum determinet. Si simultaneus, siue comitans; illum non possit causa libera absolutè, sed sub conditione, quod ipsa se ad agendum determinet. Igitur causa libera medio concursu Dei, quem exigit suapte natura, quando iam habet cætera ad operandum liberè requisita, nequit absolutè connecti cum actu: uti connectitur causa necessaria; eo quod hæc, quando iam cætera requisita ad suam operationem habet, naturali iure petit concursum determinatum ad illam, si sit ille antecedens; si autem sit simultaneus illum non conditionatè petit, sed absolutè. Quo fit, ut medio concursu absolutè, & determinatè sit cum suo actu connexa connexionem physica, seu naturali. Iam verò de connexionem morali causæ liberæ cum suo actu certum est, non tollere libertatem eius absolutè, & simpliciter. Tollit tamen libertatem moralem: quia causa prædeterminata, siue necessitata moraliter ad operandum, etsi possit physicè, & metaphysicè non operari, moraliter tamen non potest.

Propositio 13.

Quando causa libera libertatem proximam habet ad suum actum, impossibile est, quod eum eliciat, quin se se ipsam sponte suâ determinet ad eum eliciendum. 188

Hæc propositio principium est in hac materia ex ipsis terminis mihi evidens, & prorsus certum. Quod hic inferere, opus fuit, ut ad sequentem propositionem clarius, efficaciusque comprobandam, ad cæteraque, quæ sequuntur melius intelligenda servire possit. Venit autem veritas eius declaranda non nihil amplius primò. Quia planè repugnat, elici actum à causa proximè ad eum liberâ, & hunc in existentia suâ non dependere ab illius libertate, atque adeo ab illius nutu, electione, ac determinatione. Quod ipsum est, talem causam non posse talem actum elicere; quin se se ipsam sponte suâ determinet ad eum eliciendum. Secundò. Quia causa proximè libera ad suum actum eo ipso habet illum veluti in manu suâ, sub suo dominio, & in sua potestate electiva. Ergo talis actus neutiquam egredi potest à tali causâ citra eius nutum, electionem; ac determinationem. Tertio. Quia

eo ipso, quod causa elicit actum cum proxima libertate ad ipsum, nequit talis actus tali causa non imputari tanquam ortus ab arbitrio, atque determinatione eius. Quarto denique. Quia aliud non est, causam elicere suum actum sponte sua, ex proprio nutu, ex propriaque determinatione, quam, illum elicere, quando pro suo arbitratu poterat non elicere, seu, quando in sua potestate, in suoque arbitrio positum erat, elicere illum, vel non elicere; ad illumque proinde eliciendum, vel omittendum proximam libertatem habebat.

189 Ex hoc principio manifestè sequitur primò, quando causa libera libertatem proximam habet ad suum actum, tali in ea libertate retentà, per nullam aliam causam, per nihilque omnino posse eam trahi, siue cogi, siue necessitari ad talem actum eliciendum. Fieret enim inde, ut ipsa talem actum eliceret liberè simul, & necessariò, sponte simul, & non sponte sua, pro nutu, seu arbitratu, & simul non pro nutu, seu arbitratu suo, se ipsam determinando, & simul non se ipsam determinando ad illum. Quæ sunt contradictoria extrema. Ex quibus primum iuxta principium statutum à sua proximà libertate retentà, secundum autem à necessitate aliunde sibi illatà non posset non talis causa simul habere. Quod tamen impossibile est, ut constet.

190 Secundò sequitur, quando causa libera libertatem proximam habet ad suum actum, impossibile esse, ut aliquid cum tali actu connexum in rerum naturà ponatur, tali libertate retentà, & quod ponatur independentè à nutu, arbitrio, ac determinatione talis causæ, prout iam in præcedentibus tetigi. Est certum. Quia connexum cum actu sine actu, atque adeò independentè ab existentia eius nequit existere, & actus in tali casu existere nequit independentè à nutu, arbitrio, ac determinatione suæ causæ, ut constat ex dictis. Vnde de primo ad ultimum neque connexum cum actu independentè à tali nutu, arbitrio, ac determinatione existere poterit.

191 Terriò sequitur, quando causa proximè libera ad suum actum illum de factò pro nutu, & arbitratu suo omiffura est, sub hypothesi, quod existeret aliquid cum tali actu connexum, & nihil penitus conducens ad existentiam eius, (e.g. revelatio, actus fidei, aut scientia visionis de actu ipso), duo simul contradictoria esse conditionatè vera; extitutum scilicet actum; quia eius existentiam infert hypothesi connexi cum actu; & simul non extitutum; quia aliàs ille non est à suà causà extitutus, & tale connexum, ut ponitur, nihil omnino conferret ad existentiam eius in tali hypothesi. Vnde tunc solum sub hypothesi talis connexi erit conditionatè verum extitutum talem actum sine contradictione, atque adeò simpliciter, quando aliàs ille à suà causà absolutè extitutus est. Statuimus iam iterum doctrinam hanc supra num. 127. & antea non semel alijs in locis ibi indicatis.

192 Quarto sequitur, quando causa B libera proximam habet libertatem ad suum actum, & actus causæ A etiam libera cum actu causæ B est connexus, potentiam proximam causæ A ad suum actum, & consequenter proximam eius libertatem ad illum in suà existentia dependere à nutu, arbitrio, ac determinatione causæ B. Quia potentia proxima, atque adeò libertas

proxima causa A ad suum actum in tali casu constituenda est per veritatem conditionatam de existentia sine contradictione actus causæ B, qui est terminus connexionis actus causæ A, sub hypothesi existentie ipsius actus causæ A iuxta doctrinam stabilitam supra proposit. 9. iuncta eius applicatione ad libertatem proximam causæ libera facta num. 140. Quod autem sit verum conditionatè, extitutum sine contradictione actum causæ B sub hypothesi, quod existat actus causæ A, à nutu, arbitrio, ac determinatione causæ B dependet iuxta dicta circa præsentem propositionem. Et consequenter, quod per talem veritatem conditionatam ad suum actum reddatur proximè libera causa A.

Verum enim verò, quia causæ libera A, & B multatim comparari possunt penes connexionem suorum actuum positivorum, & negativorum, omnes, quod ad rem attinet, casus possibiles determinare oportet per sequentem propositionem. In qua quidquid de causis liberis A, & B dictum fuerit, de cæteris quibusque causis liberis comparatis inter se venit intelligendum. Ex doctrinæ tradendæ circa illam (valde quidem notandæ) quid etiam ad rem causis necessarijs aut inter se, aut cum liberis comparatis possit convenire, eliciemus.

Propositio 14.

Quando actus positivus causæ A cum actu positivo, seu negativo causæ B connexus est, nequit causa A evadere proximè potens ad talem actum sine nutu, ac determinatione, atque adeò influxu causæ B. Quando verò actus negativus causæ A cum actu negativo causæ B connexus est, (cum positivo quippe nequit per se esse connexus), bene potest causa A evadere proximè potens ad talem actum sine nutu, ac determinatione, atque adeò influxu causæ B. Quoniam scilicet veritas conditionata de existentia sine contradictione termini sub conditione existentie actus cum eo connexi, per quam iuxta proposit. 9. complenda est in his tribus casibus potentia proxima causæ A, in duobus quidem primis à nutu, ac determinatione, atque adeò influxu causæ B est dependens, in tertio verò non item.

Ad hanc propositionem probandum supponendi imprimis sunt omnes casus possibiles in quibus actus causæ A, & actus causæ B penes connexionem sunt inter se comparabiles. Primus est, quando actus positivus causæ A non mutuo est connexus cum actu positivo causæ B, ita, ut nequeat primus existere sine secundo; bene tamen secundus sine primo. Quo casu actus negativus contradictorius causæ B erit iidem non mutuo connexus cum actu negativo contradictorio causæ A. Secundus est, quando è conversò actus positivus causæ B non mutuo est connexus cum actu positivo causæ A. Quo casu pariter è conversò actus negativus causæ A erit non mutuo connexus cum actu negativo causæ B. Tertius est, quando actus positivus causæ A, & actus positivus causæ B sunt mutuo

connexi inter se, ita, vt nec primus sine secundo, nec secundus sine primo possit existere. Quo casu actus itidem negatiui contradictorij ipsarum causarum A, & B mutuò inter se con- nexi erunt. Quartus est, quando actus posi- tiuus causæ A cum actu negatiuo causæ B non mutuò est connexus. Quo casu & actus posi- tiuus causæ B erit connexus non mutuò cum actu negatiuo causæ A. Supererant ad adequa- tam combinationem quatuor alij casus, in quibus actus negatiuus alterutrius causæ cum actu posi- tiuo alterius esset connexus aut mutuò, aut non mutuò. Sed omnes tamen sunt impossibiles. Quia nulla negatio per se cum vilo ente positio potest esse connexa: siquidem ex hypothesi, quòd nullum existeret ens, non posset non manere exi- stens omnis negatio: cum idem formaliter sit, omnem negationem entis existere, atque, omne ens non existere, seu nullum ens existere. Totà doctrina huius suppositionis, quæ certissima est, constat ex demonstratis à nobis in Pharo Scient. disput. 14. quest. 4. Loquor autem de actu negatiuo, siue de negatione per se: quia negatio prout coniuncta cum aliquo ente positio bene potest cum alio connexa esse: de quo nullum est dubium.

196 Deinde supponendum est, tam causam A, quam causam B, de quibus agit propositio, ha- bere iam cetera omnia intrinsecè requisita ad li- bertatem proximam ad vtrumque suum actum, positium scilicet, & negatiuum contradic- torium, præter veritatem conditionatam de exi- stentiâ sine contradictione termini sub conditione existentiæ actus, quæ vnum est ex intrinsecè re- quisitis ad talem libertatem, quando aliquis ta- lium actuum cum aliquo termino connexus est, iuxta doctrinam statutam proposit. 9. A qua ve- ritate conditionatâ præcinditur, donec esse probe- tur, vbi ad dictam causæ libertatem complen- dam necessaria fuerit. Causa autem indigenis illà ad suam plenam, & adequatam libertatem prout instructa ceteris omnibus requisitis, præterquam illà, inadæquatam libertatem habere dicitur, aut certè inadæquatam potestatem ad eum actum, pro quo illa indiguerit.

197 Præterea est supponendum, seu potius reco- gnoscendum, recolendum, ad præsensque pro- positum aduocandum, & attentè notandum, quod iam suppositum reliquimus supra num. 131. de differentiâ, quæ reperitur inter actum posi- tiuum, & negatiuum contradictorium eius. Qui- bus omnibus ita suppositis pergo iam ad proban- dam propositionem.

198 Eamque probo primò in primo casu ex re- censitis num. 195. quando scilicet actus posi- tiuus causæ A non mutuò est connexus cum actu positio causæ B, & consequenter vice versâ actus negatiuus contradictorius causæ B pariter est connexus non mutuò cum actu negatiuo con- tradictorio causæ A. Quia in tali casu causæ B proximè est potens atque adeò proximè libera ad vtrumque suum actum. Ergo causæ A ne- quit euadere proximè potens ad suum actum po- sitium sine nutu, ac determinatione, atque adeò influxu causæ B. Quæ est vna ex partibus propositionis. Consequenter constat ex consecra- tio quartò proposit. 13. statuto num. 192. Ante- cedens autem probatur. Et primò, quòd causæ B in casu posito sit proximè potens ad suum actum positium, idque potentia nullatenus con- nexa cum illo, atque adeò non necessitata ad il-

lum, indubitabile est. Imprimis enim talis actus cum nullo actu causæ A est connexus; (suppo- niturque non connexus cum termino alio non per- tinente ad casum); vnde potentia proxima cau- sæ B ad talem actum nullà eget veritate condi- tionatâ de existentiâ sine contradictione alicuius termini eius sub hypothesi existentiæ ipsius: aliundeque ex num. 196. supponuntur cetera cuncta intrinsecè requisita ad talem potentiam proximam constituendam nullatenus cum suo actu connexam, nullatenusque subinde ad illum necessitatam; quin obitet huic suppositioni, quòd actus causæ A connexus ponatur non mutuò cum actu causæ B; quasi ille titulo talis connexionis deberet intrinsecè includi in potentia proximâ causæ B ad suum actum, sicque eam cum eo con- nectere: relinquimus siquidem oppositum de- monstratum proposit. 7. Igitur causæ B in casu posito citra omne dubium habet potentiam pro- ximam ad suum actum positium nullatenus con- nexam cum illo, nullatenusque subinde ad illum necessitatam. Deinde, quòd ipsa causæ B ha- beat etiam potentiam proximam ad suum actum negatiuum, eamque independentem à nutu, & influxu causæ A, licet ille in posito casu cum actu negatiuo causæ A sit connexus; quæ est aliq- ex partibus propositionis; ex doctrinâ suppositâ num. 131. commemorataque num. 197. ostendi- tur. Inde enim conitat primò, causam B, vt- pote non necessitatam ad suum actum positium, compatibilem esse cum opposito negatiuo, ad eumque proinde potentiam proximam habere. Constat secundo, talem potentiam proximam causæ B ad suum actum negatiuum, vt pote, ablatiuam positui oppositi, consequenter esse im- peditiuum potentie proximæ causæ A ad suum actum positium. Hæc enim, vt dictum est ex collectario statuto num. 192. in suâ existentiâ de- pender à nutu, & influxu causæ B. Quod est, causam B per potentiam ad suum actum posi- tiuum posse eam ponere, & per potentiam ad suum actum negatiuum posse eam impedire. Ex quo fit, vt potentia proxima causæ B ad suum actum negatiuum eo ipso sit potentia ad necessitandum causam A ad suum etiam nega- tiuum per impeditiorem potentie proximæ eius ad positium. Vnde concluditur, causam B in suâ manu, in suâve potestate habere veritatem conditionatam de existentiâ sine contradictione actus negatiui causæ A sub hypothesi existentiæ actus sui negatiui completiuam potentie suæ pro- ximæ ad ipsum. Atque adeò talem habere po- tentiam proximam independentem à nutu, & in- fluxu causæ A. Quod erat probandum. Eodem- que pacto probandæ veniunt eadem duæ par- tes propositionis in secundo casu ex recensitis num. 195. quando scilicet è conuersò actus positius causæ B non mutuò est connexus cum actu posi- tiuo causæ A, & consequenter actus negatiuus causæ A pariter est connexus non mutuò cum negatiuo causæ B. Quæ omnia ex dicendis circa ter- tium casum à num. 202. ampliùs manebunt con- firmata.

199 Modò ex dictis circa primum de connexio- ne non mutuâ actus positui causæ A cum actu positio causæ B inferitur primò, causam B in- dependentem à nutu, & influxu causæ A posse esse proximè liberam ad vtrumque suum actum contradictorium. Causam vero A non itidem ad vtrumque suum in dependentem à nutu, & in- fluxu causæ B, sed dumtaxat dependentem ab illo.

illo. Tunc autem causa A proximè libera euadet ad vtrumque suum actum, quando verum fuerit conditionatè, exiturum sine contradictione actum positium causa B, si extiterit actus positius causa A: per talem enim veritatem completur potentia proxima causa A ad suum actum positium connexum cum actu positio causa B iuxta doctrinam stabilitam proposit. 9. (stantibus scilicet cæteris omnibus intrinsecè requisitis ad talem potentiam constituendam, quod semper supponimus iuxta nu. 196.) Semel autem completà per dictam veritatem conditionatam potentia proxima causa A ad suum actum positium, potentia proxima ad negatiuum, & consequenter libertas proxima ad vtrumque nequit illi deesse; quia ex vnà parte actus negatiuus causa A in casu posito cum nullo termino est connexus, nullaque subinde veritate conditionatà de existentia termini eget potentia proxima eius ad sui constitutionem; ex alià verò parte potentia proxima ipsius cause A iam completà ad actum positium cum ipso connexa non est, sed indifferens ad vtrumque, proindeque compatibilis cum negatiuo; quod satis est, vt vna, & eadem eius realitas potentia proxima sit, atque adeò libertas proxima ad vtrumque iuxta doctrinam stabilitam num. 131. atque etiam num. 151. Porro potentiam proximam cause A iam completam ad actum positium cum ipso connexam non esse, sed indifferentem ad vtrumque, manifestum est. Quia non connectit illam aliud ex suis constitutiuis, vt i supponitur. Sed neque connectit supra dicta conditionata veritas, quæ eorum est vltimum. Ergo nullum. Compertum est enim, existentiam conditionatam actus positii cause B, in qua consistit illa veritas, cum actu positio cause A, cum quo absolutè non est connexa, vt casus supponit, necunde posse connexam esse, vt sua connexione connexam redderet cum eodem termino potentiam, quam constituit.

300 Secundo inferitur, (supponendo, vt supponimus, actum positium causa A in actum positium causa B nullatenus esse influxiuum, vt reuelatio diuina de peccato Petri nullatenus in tale peccatum influxiua est), tunc solùm adesse supradictam veritatem conditionatam completiuam potentia proxima causa A ad suum actum positium, quando actus positius causa B ab ipsa est absolutè exiturus; secus verò, quando absolutè exiturus non est iuxta doctrinam statutam num. 191. & sæpe aliàs, quæ ad rem videnda.

301 Tertiò inferitur, quando adest predicta conditionata veritas, si causa A omittat suum actum positium, vt potest, ipsi omissionem imputari; quia tunc liberè omittit, cum sit ad actum omisium proximè potens. Quando tamen dicta veritas deest, tunc causa A omisio actus positii non est imputabilis defectu potentia proxima ad ipsum actum, atque adeò libertatis. Causa verò B semper imputatur vel actus, si agit, vel omisio, si omittit; insuperque venit ei imputanda mediatè omisio cause A, quando illam causat medià sua: censetur autem causare illam, quando, si ipsa non omitteret, sed poneret suum actum, causa quoque A, facta sic ad suum proximè potens, illum quoque poneret; consentaneè ad doctrinam de causatione negationum traditam supra num. 131. Hæc autem, quæ intulimus

ex dictis circa primum casum de connexionem non mutua actus positii cause A cum actu positio cause B, pariter inferuntur ex similibus dicendis circa secundum casum de connexionem non mutua actus positii cause B cum actu positio cause A, vt constat. Prosequor iam probationem propositionis.

Secundòque eam probo quoad easdem duas partes eius probatas num. 198. in tertio casu ex recensitis num. 195. quando scilicet actus positius causa A, & actus positius causa B sunt mutuo connexi inter se: consequenterque etiam actus negatiui contradictorii mutuo inter se connexi sunt. In tali enim casu vnaquæque dictarum causarum, vt euadat proximè, & adæquatè potens ad suum actum positium, nutu, & influxu alterius indiget; secus vt euadat proximè, & adæquatè potens ad suum actum negatiuum. Quæ sunt duæ partes propositionis probata in duobus casibus præcedentibus, & probandæ in tertio præsentis. Imprimis enim iuxta doctrinam stabilitam supra proposit. 9. potentia proxima ad actum positium cuius dictarum causarum completur per veritatem conditionatam de existentia sine contradictione actus alterius sub conditione existentia actus proprii, quando talis veritas adest. Deinde talis veritas non connectit potentiam, quam constituit, cum ipsius actu, atque adeò neque eam necessitat ad illum: quia, licet existentia absoluta actus cause B sit connexa cum existentia absoluta actus cause A, existentia tamen conditionata actus cause B, sicut cum existentia absoluta eiusdem connexa non est; (eo quod veritas conditionata absolutam sibi correspondentem non infert, antequam sit purificata conditio, vt est notissimum); ita neque est connexa cum existentia absoluta actus cause A: sique, postquam conditionatè verum est, actum cause B sine contradictione exiturum, si existat actus cause A, potest causa A, non purificando conditionem per positionem actus sui, sed eum absolutè omittendo, facere vt neuter talium actuum existat absolutè. Iam verò actum cause B titulo termini connexionis requisiti ad existentiam actus cause A ad huius potentiam proximam intrinsecè non pertinere secundum existentiam sui absolutam, ex doctrinà demonstratà supra proposit. 6. constat. Quo ab hac etiam parte cessat periculum, vt potentia proxima cause A medio actu cause B sit connexa cum suo. Causa igitur A, supposita veritate conditionatà prædicta, potentiam proximam completam habet ad actum positium ex nullo capite cum eo connexam, atque adeò cum negatiuo contradictorio compatibilem, quod est, habere eam potentiam proximam, libertatemque subinde proximam ad vtrumque iuxta doctrinam statutam supra num. 131. & 151. Hanc autem potentiam proximam habere causam A dependenter à nutu, & influxu cause B, scilicet conditionatè, inde constat; quia, cum omnis existentia absoluta præsupponat conditionatam eiusdem entis, ex hypothesi, quòd actus cause A existeret absolutè, iam ab eiusdem actus præuia existentia conditionatà fuisset causa B reddita proximè potens, atque adeò proximè libera ad suum actum. Vnde quòd modò sit conditionatè verum, actum cause B sine contradictione exiturum ex hypothesi, quòd existeret actus cause A, à libertate dependet, quam ex eadem hypothesi haberet causa B, pro

pro cuius subinde arbitrato potuit esse verum oppositum, fuissetque, si, ut fuit determinatio eius conditionata ad actum, fuisset ad omissionem, ut potuit. Itaque veritas conditionata de existentia sine contradictione actus causae B sub hypothese, quod existat actus causae A, & consequenter potentia proxima causae A ad suum actum constituta per illam a libero nutu, influxuque conditionato causae B dependens est, ut dicebamus. Pariterque ad rem per omnia philosophandum venit de causae B comparata cum causae A, atque philosophari sumus de causae A comparata cum causae B. Ex quibus omnibus subinde non obscure manet ostenso prima pars propositionis in casu, quem versamus, probanda, nempe, vnamquamque harum causarum nutu, & influxu indigere alterius, ut euadat proximè potens ad suum actum positium; idque potentia non connexa cum ipso, sed compatibili cum opposito negatio, atque adeo indifferente ad utramque. Restat probanda pars secunda. Neutram videlicet earumdem causarum indigere nutu, & influxu alterius, ut euadat proximè potens ad suum actum negatiuum.

203 Quod probo primò. Nam, ut arguebam, in simili num. 198. postquam causa A per veritatem conditionatam supradictam reddita est proximè potens ad actum positium potentia compatibili cum negatio, quæ eadem subinde potentia est proxima ad ipsum negatiuum, ut num. preced. probatum est, talis potentia causae A ad suum actum negatiuum eo ipso est potentia ad necessitandam causam B ad suum actum negatiuum per impeditorem potentie proxime eius ad positium. In suaque proinde manu habet causa A existentiam actus negatiui causae B, cum quo actus negatiuus suus est connexus, & consequenter existentiam amborum independentem a nutu, & influxu causae B, supposito aliunde, quod actus negatiuus causae B nullo ipsius influxu eger ad existendum, ut eger positius, ob magnam, quam illi habent inter se differentiam suppositam, & expositam supra num. 131. Secundo idem ipsum clarius ostendo, suppositis duobus modis possibilibus necessitandi causam liberam ad aliquem suum actum supra num. 182. commemoratis; primo per positionem alicuius constitutiui potentie proxime actus connexum cum actu; secundo per ablationem alicuius constitutiui potentie proxime actus oppositi. Etenim causa A aliud ad rem prestare nequit, uti supponitur, præterquam dare existentiam vel conditionatam, vel absolutam actibus suis mutuo connexis cum actibus causae B; per quam existentiam primo ex dictis duobus modis nequit causam B ad vllum ex suis actibus necessitare. Ostendimus enim num. preced. existentiam conditionatam actus positui causae A, etsi constituat potentiam proximam causae B ad suum actum positium, nullatenus tamen eam necessitare ad illum, existentiam autem absolutam non constituere; ob idque neque necessitare: quæ duo propter easdem rationes adductas ibi non possunt non pariter conuenire existentie conditionate, & absolute actus negatiui causae A, ut innotesceat applicanti. Secundo autem ex dictis duobus modis etsi causa A media aliqua suorum actuum existentia non possit necessitare causam B ad suum actum positium, ad negatiuum tamen potest propter discrimen citato num. 131. explicatum, quod inter se habent

actus positius, & negatiuus, & consequenter etiam potentie proximæ eorum. Quoniam enim causa B multis indiget, ut reddatur proximè potens ad suum actum positium, quorum vnum est veritas conditionata saepe commemorata actus positui causae A, causa quidem A tollendo dictam veritatem per liberam omissionem sui actus positui potentiam proximam causae B ad suum actum positium tollere potest, sicque relinquere illam necessitatem ad oppositum negatiuum. E contra verò quia causa B nihilo eget præter suam nudam entitatem, ut euadat proximè potens ad suum actum negatiuum, nequit per ablationem cuiuspiam potentie proxime ad illum spoliari, ut ita redderetur necessitata ad actum positium; solùmque proinde spoliari tali potentia potest per positionem alicuius necessitantis ad actum positium iuxta primum necessitandi modum. Cum igitur causa A ponendo suum actum positium nihil ponat, ut dictum est, necessitans causam B ad suum actum positium, tollensque subinde eam viâ potentiam proximam eius ad negatiuum, omittendo autem talem actum potius firmiter istam potentiam necessitans causam B ad actum negatiuum per ablationem constitutiui potentie proxime eius ad positium, ut etiam dictum est; concluditur, causam A pro suo libero nutu causam B necessitare posse ad suum actum negatiuum, ad positium verò nequaquam. Eademque philosophia est de causae B comparata vice versâ cum causae A, ut constat. Per quæ omnia satis clarè, nec parum pulchrè manet probata vtraque pars propositionis, quam a num. 202. probandam assumpsimus in casu tertio de mutua connexionem amborum actuum vniuersiuique dictarum causarum cum ambobus alterius; nimirum, vnamquamque earum, ut euadat proximè potens ad suum actum positium; nutu, & influxu alterius indigere; secus, ut euadat proximè potens ad suum actum negatiuum.

204 Ex quibus omnibus infertur primò, vnamquamque dictarum causarum, præscindendo a iuuamine alterius, inadæquatam dumtaxat, siue incompletam potestatem habere ad suum actum positium; ad negatiuum verò adæquatam, siue completam.

205 Secundo infertur, quamlibet dictarum causarum pro solo suo nutu, & arbitrio posse impedire actum positium alterius, aliàs ab eâ ponendum: actum verò negatiuum, aliàs ab eâ ponendum, minime.

206 Tertio infertur, necessarium esse, ut in statu absoluto vel ambæ simul dictæ duæ causæ ponant suos actus positios, vel ambæ simul eos omittant, seu ponant negatiuos. Quia propter mutuum eiusmodi actuum connexionem impossibile est, ut alterutra earum ponat suum actum positium, alterâ non ponente suum, aut illum omittat, alterâ suum non omittente.

207 Quarto infertur, quando ambæ dictæ causæ absolute ponunt suos actus positios, non posse non antecederet esse conditionatè verum, exiturum sine contradictione actum causae B, si existeret actus causae A, & exiturum sine contradictione actum causae A, si existeret actus causae B. Quia non potest non in tali casu vnaquæque earum causarum habere potentiam proximam ad suum actum, & prima talium veritatum intrinsecè requisita est ad potentiam

proximam causam A, secunda autem ad potentiam proximam causam B. Tum quia per principium vniuersalius, ac prorsus certum id venit demonstrandum. Nimirum. Quotiescunque duo quaeque extrema absolute sunt vera, non potuit non quoduis eorum fuisse conditionate verum sub conditione alterius. Si enim existentibus absolute A, & B, non fuisset conditionate verum, exiturum B, si existeret A, fuisset verum contradictorium eius, nempe, non exiturum B, si existeret A; qua veritate supposita, & eius conditione purificata, vt supponitur, per absolutam existentiam ipsius A, non posset non esse absolute verum, non existeret B, contra priorem suppositionem, qua A simul, & B absolute ponebantur existeret. Pariterque demonstrandum venit, conditionate verum fuisse in casu supposito, exiturum A, si existeret B.

308 Quinto inferitur, quando ambae dictae causae absolute ponunt suos actus positivos, vnicuique earum esse imputabilem actum suum. Quia vnaquaeque earum habet proximam, & adequatam libertatem ad illum eo ipso, quod per praedictam veritatem conditionatam sibi correspondentem constitutam, integreque completam habet potentiam proximam ad illum cum actu negatiuo opposito compatibilem.

309 Sexto inferitur, quando ambae dictae causae absolute omittunt suos actus positivos, seu ponunt negatiuos, bifariam id euenire posse. Primum ita, vt adsit prauius conditionata veritas, qua completur potentia proxima causae A ad suum actum positium, desit tamen altera, qua potentia proxima causae B ad suum erat completa. Quo casu soli causae A imputabiles erunt amborum actuum omissiones: quia sola causa A cum proxima, & adequata libertate omittet actum suum, mediaque tali omissione coget, necessitabitque causam B ad suum omittendum, sicque huius quoque omissionis erit mediate causa libera. Secundum ita, vt vice versa veritas conditionata completa potentia proxima causae B adsit, desit autem altera completa potentia proxima causae A. Quo casu pariter, & ob eandem rationem amborum actuum omissiones soli causae B imputabiles erunt. Alij vero duo casus, qui ad adequatam combinationem desiderantur, impossibiles sunt. Nempe, quod ambae causae omittant liberè suos actus, & quod ambae omittant necessariò: altera enim liberè, & altera necessariò debent omittere, quando ambae absolute eos omittunt. Quia, si causa A omittat liberè suum actum, nequit non esse conditionate verum, exitura simul duo contradictoria, si poneret suum causam B; eo quod actus causae B in ea hypothese actum causae A non cauaret, vt supponitur, atque adeò nec eius omissionem, alias exituram, impediret: verumque proinde esset, ex hypothese, quod existeret actus causae B, actum causae A & exiturum, quia id fert hypothesis, & simul non exiturum pro nutu libero causae A. Vnde causa B in tali casu ex defectu veritatis conditionatae completivae suae libertatis non esset libera; atque ita non liberè, sed necessariò omitteret suum actum. Necessè est ergo, vt, si causa A liberè omittit suum actum, necessariò omittat suum causam B. Ob eandemque rationem est necessè, vt, si causa B liberè suum actum omittit, necessariò omittat suum causam A. Iam vero si causa A suum actum necessariò omittat, id

ex defectu veritatis completivae libertatis eius eueniet: verumque subinde erit, exitura simul duo contradictoria, si existeret actus causae A: quod tantum potest esse verum iuxta dicta, quando pro suo libero nutu omiffura est suum causam B. Necessè est ergo, vt, si omiffio causae A sit necessaria, omiffio causae B sit libera. Et ob eandem rationem, vt, si sit necessaria omiffio causae B, sit libera omiffio causae A. Concluditurque, quod erat probandum, quando ambae causae omittunt suos actus, alterius omiffionem liberam, & alterius necessariam esse debere: nec posse, vel ambas liberas, vel ambas necessarias esse.

Pergo, & probò iam tertiam, quae restat, 210 propositionis partem in quarto casu ex recentis num. 195. quando scilicet actus positius causae A cum actu negatiuo causae B non mutuo est connexus; & consequenter actus quoque positius causae B non mutuo est connexus cum actu negatiuo causae A. In tali enim casu neutra dictarum causarum euadere potest proximè potens ad suum actum positium sine nutu, & influxu alterius iuxta dicta in propositione, tamen si vtraque sine illo ad suum actum negatiuum talis possit euadere. Quae quidem pars in casu praesenti diuersam, ac cetera in praecedentibus, vendicat sibi probationem; eo quod in praecedentibus actus positius causae A, & causae B connexionem inter se habent aut non mutuum, aut mutuum, & actus negatiui similiter: in praesenti autem actus positius causae A, & causae B oppositionem inter se habent, (quae sua naturam semper est mutua, vt in Pharo Scient. disp. 14. quaest. 4. monstratum est), actus vero negatiui inter se nec habent oppositionem, nec connexionem. Hinc autem nascitur primum, vt veritas conditionata, qua in casibus praecedentibus diximus compleri potentiam proximam ad actum positium vnius dictarum causarum, dependenter à libero nutu, & influxu conditionato alterius in praesenti non queat habere locum; nam ex hypothese, quod existeret actus positius causae A, non esset libertati causae B subiectum, fore, aut non fore sine contradictione, exiturum actum negatiuum eius, cum quo ipse causae A positius connexus est: quia ex hypothese, quod existeret actus positius causae A, causa B non maneret libera ad suum actum negatiuum, sed prorsus necessitata ad illum, utpote impotens ad positium propter oppositionem, qua opponitur illi actus positius causae A; ex cuius suppositione per hypothese facta nequit non ille reddi impossibilis causa B, vt ex dictis in praecedentibus colligi potest; & ex dicendis in sequentibus amplius patebit. Vnde secundum nascitur, vt veritas conditionata de existentia sine contradictione actus negatiui causae B sub conditione, quod existat actus positius causae A cum illo connexus, (quae iuxta doctrinam vniuersalem statutam supra propos. 9. vnam est ex constitutivis potentiae proxime causae A ad ipsum actum positium), tam sit in potestate ipsius causae A, quam est ipse actus positius, utpote quae ex eius hypothese necessaria veritas est: quare ex defectu huius veritatis veluti à libertate aliena pendens, per eamque auferibilis non deest in causa A proxima, & adequata potentia ad suum actum positium independens à nutu, & influxu causae B. Et quae de causa A comparata cum B dicta sunt, omnimodis dicenda sunt pariter de causa B comparata cum A quia

quia utriusque conveniunt prorsus eadem, ut patet ex causae constructione.

211 Vnde ergo provenit, quod neque causa A sine nutu, & influxu causae B, neque causa B sine nutu, & influxu causae A proximè, & adaequitate potentes sint ad duos actus positivos? Dico, inde provenire, quod sunt duae causae equaliter omnino potentes (vti supponitur) ad actus oppositos, sicque, quam potens est causa A ad suum actum ponendum, tam potens est causa B ad illum impediendum per positionem sui, & è converso: quo fit, ut neutra sit plenè potens ad suum actum ponendum pro nutu suo, donec altera veluti cedat iari potestatis, quam ad ponendum suum habet, illumque liberè omittendo, alteri locum præbeat, quo plenè iam sit potens ad suum pro suo arbitratu ponendum. Sed quando causa A censetur plenam istam potestatem ad suum actum ex nutu causae B comparasse? Dico, quando causa B aliàs sit omissura suum actum, etsi nihil adsit necessitans ad talem omissionem: siue, quod recidit in idem, quando sit conditionatè verum, causam B suum actum omissuram ex hypothesi, quod suum omitteret causa A: (supponuntur enim cetera cuncta ad libertatem causae B requisita). Nam, ut dicebamus in simili num. 202. cum omnis veritas absoluta præsupponat conditionatam sibi correspondentem, ex hypothesi, quod causa A absolutè omitteret suum actum, iam ab eiusdem omissionis prævia veritate conditionatè fuisset causa B reddita proximè potens ad suum, atque adeo proximè libera ad ipsum, ad ipsiusque omissionem. Vnde, quod modò sit conditionatè verum, causam B omissuram suum actum ex hypothesi, quod suum omitteret, causa A, à libertate dependet, quam ex eadem hypothesi haberet causa B; pro cuius subinde arbitratu potuit esse verum oppositum; fuissetque, si, ut fuit determinatio eius conditionatè ad omissionem, fuisset ad actum, uti potuit. Itaque veritas conditionatè de omissione, qua causa B liberè suum actum omitteret ex hypothesi, quod causa A omitteret suum, vltimum complementum est, quo causa A redditur in casu præsentis proximè potens ad suum actum positivum, atque adeo proximè libera ad ipsum, & ad ipsius omissionem. Tantumdemque dicendum est de causâ B comparatâ cum causâ A.

212 Ex quibus inferitur primò differentia huius casus à præcedentibus. In illis enim veritas conditionatè completiva libertatis proximæ causae A de existentia sine contradictione termini connexionis sui actus sub hypothesi existentia ipsius actus est: in hoc verò de existentia termini connexionis sui actus, non sub hypothesi ipsius actus, sed sub hypothesi omissionis eius. Quippe in casibus præcedentibus sub hypothesi actus causae A libera proximè euaderet causa B ad terminum connexionis illius; ab eiusque proinde nutu penderet, quod esset verum, sub tali hypothesi exiturum talem terminum, aut simpliciter, seu sine contradictione, quia ab ipsâ esset ponendus; aut cum contradictione, quia ab ipsâ non esset ponendus ex vna parte, ex alterâ verò hypothesi illum inferret. In casu verò præsentis sub hypothesi actus causae A causa B non libera, sed prorsus necessitata euaderet ad terminum connexionis illius, prout diximus num. 210. euaderet tamen ad illum proximè libera sub hypothesi omissionis actus causae A: ab eiusque pro-

inde nutu penderet, quod esset verum, sub tali hypothesi aut exiturum, aut non exiturum simpliciter talem terminum: (hic namque locum non habet contradictio, eo quod conditio posita in hypothesi conditionatum non infert). Atque idcirco in casu præsentis veritas conditionatè complens libertatem proximam causae A ad actum suum non est de termino connexionis eius sub hypothesi eiusdem; (sicut in casibus præcedentibus); sed de termino connexionis eius sub hypothesi omissionis ipsius.

213 Sed dicit aliquis, eiusmodi veritatem conditionatam idoneam non videri ad propositum. Nam, ut causa libera terminum connexionis sui actus ab aliâ causâ liberâ oriundum habeat in manu suâ, non satis est, quod ille sit conditionatè verus sub quavis hypothesi; sed requiritur, quod sit conditionatè verus sub hypothesi ipsius actus: hoc enim pacto, & non aliter, potestas causae liberæ ad suum actum est potestas ad purificandam hypothesim, sicque faciendum, ut absolutè sit verum, quod sub illâ fuerat verum, conditionatè: quod ipsum est, habere causam in manu suâ vna cum existentia absolutâ sui actus existentiam absolutam termini connexionis eius. Igitur veritas conditionatè ponens in manu causae A terminum connexionis sui actus, sicque illam ad talem actum reddens proximè liberam ipsum actum debet pro conditione habere, non aliud quidpiam. Respondeo, veritatem conditionatam, quam in præsentis casu assignamus pro complenda libertate proximæ causae A, imprimis pro conditione habere actum negativum ipsius causae, medio quo saltem iam habet illa in manu suâ facere, ut sit absolutè verum, quod fuerat verum conditionatè sub eius hypothesi. Deinde, cum sub hypothesi actus positivi causae A sit necessariò verus conditionatè terminus connexionis eius, si sit etiam contingenter verus conditionatè sub hypothesi actus negativi contradictorij, non poterit non esse iam absolutè verus: quia, cum ex duobus contradictorij alterum necessariò sit absolutè purificatum, quod sub hypothesi amborum est verum conditionatè, necessariò est etiam verum absolutè. Vnde, posita veritate conditionatè necessariâ de existentia termini connexionis actus sub hypothesi ipsius actus, & alterâ contingente de existentia eiusdem termini sub hypothesi omissionis actus, nequibit iam causa A non habere in sua manu existentiam absolutam talis termini: quandoquidem illa iam deesse non potest, siue causa A ponat actum, siue illum omittat. Quare per duas saltem dictas veritates conditionatas simul sumptas dicenda est compleri libertas proximæ causae A ad actum suum ponendum, vel omittendum. Quia tamen prima veritas necessaria, utpote quæ pariter etiam adest pro causa B, sufficiens non est, ut causa A maiorem potestatem, quam B ex ipsius B libero nutu non paratam habere possit, prout ad nostrum casum requiritur, nisi accedat secunda veritas contingens; idcirco à nobis benè assertum, atque statutum est, talem veritatem contingentem vltimum complementum esse libertatis proximæ causae A ad suum actum, & omissionem. Quod autem dictum est de causâ A comparatâ cum B, pariter est etiam dicendum de causâ B comparatâ cum A.

214 Quæ cum ita sint, iam inferitur secundò necessarium esse, ut in statu absoluto, vel ambæ dictæ causae omittant simul suos actus, vel alterutra

ritura omittat suum, & altera suum ponat: am-
ba enim nequeunt eos simul ponere, cum sint in-
ter se oppositi.

215 Tertiò inferitur, quando amba simul omit-
tunt suos actus, necessariò fuisse conditionatè
verum iuxta principium vniuersale statutum, &
demonstratum num. 207. vnamquamque earum
omissuram, si omitteret altera.

216 Quartò inferitur, quando causa A omittit
suum actum, & causa B ponit suum, necessariò
fuisse conditionatè verum iuxta idem principium,
posituram causam B suum actum, si omitteret
suum causa A, & causam A suum actum omis-
suram, si poneret suum causa B. Tantumdem-
que vicè versà dicendum venit, quando causa
B absolutè omittit suum actum, & suum ponit
causa A.

217 Quintò inferitur, quando amba dicta causa
omittunt suos actus vnicuique earum esse libe-
ram, & imputabilem sui actus omissionem: quia
vnicuique earum adest veritas illa conditionata,
quæ libertatis eius proximè ad suum actum, &
omissionem vltimum complementum est iuxta
dicta: siquidem de vnaquaque earum verum
est, si ipsa suum omiserit actum, & alteram fore
omissuram suum. Dices, hanc illationem falsam
esse. Quia, si vnaquaque talium causarum in
dato casu ad suum actum, & omissionem esset
proximè libera, quam potens esset vnaquaque
ad ponendum suum actum, tam potens esset al-
tera ad impediendum illum per positionem
sui. Cum quo neutrius proxima libertas stare
potest iuxta doctrinam supra positam num. 211.
Respondeo, potentiam proximam, quam in dato
casu habet vnaquaque talium causarum ad po-
nendum, & omittendum suum actum, nullatenus
esse potentiam ad impediendum actum alterius:
quia supponit ex proprio conceptu, illum aliun-
de non ponendum pro nutu libero cause suæ.
Quo fit, vt in dato casu proximæ libertates am-
barum causarum nec se impediunt vicissim, nec
opponantur inter se. Aliud est in casu doctrinæ
suppositæ num. 211. vbi potentia æquales ad
actus oppositos, quæ in dictis causis supponuntur,
independentes sunt ab ambarum libero nutu, ne-
que vllatenus constituta per illum. Itaque vna-
quaque dictarum causarum ex libertate, quam
habet in casu præsentis, potuit, (seorsim scilicet,
& diuisiue ab aliâ, non verò collectiue cum illâ),
vt se determinauit ad omissionem, se determi-
nare ad actum, sed variaretur tamen casus; effet-
que vnus ex alijs duobus commemoratis. De
quibus iam.

218 Sextò inferitur, quando vna dictarum cau-
sarum omittit suum actum, & altera ponit suum,
non posse non esse liberam hanc positionem, &
necessariam illam omissionem. Omittat enim
suum actum causa A, & ponat suum causa B:
hoc posito casu, non potuit non fuisse conditio-
natè verum, causam A omissuram suum actum,
si omitteret suum causa B: nam si hæc veritas
conditionata deesset, deesset in causâ B poten-
tia proximè ad ponendum suum actum; ipsum-
que proinde non poneret: stante autem tali ver-
itate, iam non potest non esse libera positio
eius. Et quoniam in casu isto similis veritas non
adest pro causâ A; quia non fuit verum, si cau-
sa A omitteret, & causam B fore omissuram;
ideo in casu isto causa A non est proximè libe-
ra; atque ita nec libera, nec imputabilis est ipsi
eius omisso. Quæ omnia ex dictis in præceden-

tibus comperta sunt. Stat igitur, quando causa
A omittit suum actum, & causa B ponit suum,
non posse non hanc positionem esse liberam, & ne-
cessariam illam omissionem. Nec obstat hoc,
quominus causa B dicatur in casu isto euadere
proximè libera dependenter à nutu libero cau-
sæ A; nam hoc est intelligendum de nutu cau-
sæ A conditionato, non de absoluto: condi-
tionatum autem liberum est, etsi absolutum
non sit liberum, in casu, quem versamus.
Etenim ex hypothesi, quod causa B omitte-
ret suum actum, libera esset causa A ad po-
nendum, & omittendum suum; vnde, si omit-
teret, liberè omitteret: &, quia causa B pro-
ximè euadit libera ex eo, quod verum con-
ditionatè est, ommissuram causam A, si o-
mitteret B, ideo causa B proximè euadit
libera dependenter à nutu libero conditio-
nato causa A. Quæ tamen idcirco in casu
nostro libera absolutè non est; quia conditio,
sub qua conditionatè erat libera, nimirum
omissio causæ B, non est purificata absolutè, sed
opposita, nimirum actus ipsius B. Vnde causa
B, liberè ponendo suum actum, eatenus neces-
sitat causam A ad omissionem sui, quatenus
tollit, siue impedit veritatem conditionatam de
existentiâ omissionis suæ sub conditione existen-
tiæ omissionis ipsius A; per quam veritatem
ipsius A libertas complenda erat, vt constat ex
dictis.

Septimò denique inferitur, quæcumque di-
ximus pro casu, quo causa A absolutè omittit
suum actum, & causa B ponit suum, pariter, sed
modo inuerso, dicenda esse pro casu, quo ver-
sà vice causa B absolutè omittit suum actum,
& causa A ponit suum, vt satis superque ex se-
notum est.

Porro doctrina hucusque tradita à nu. 210.
circa vltimum propositionis casum, quando sci-
licet actus positivi causæ A, & causæ B sint
inter se oppositi, atque adeò actus positius
alterutrius cum actu negatiuo alterius connexus
est, ex suppositione facta num. 211. procedit,
quod causa A, & causa B æqualiter omnino
potentes sint ad suos actus positius causandos;
atque ita, quam potens est quævis earum ad
suum actum ponendum; tam potens est altera
ad impediendum illum per positionem sui.
Si enim altera earum potentior, quam altera
sit, vt planè videtur possibile, quæ fuerit poten-
tior, independenter à nutu alterius debilioris
poterit suum actum ponere, illam nimirum per
talem positionem necessitando ad omissionem
sui: sicque potentior independenter à nutu li-
bero debilioris plenè libera ad suum actum po-
terit esse; sed non vice versà debilior indepen-
denter à nutu libero potentioris. De quo, suppo-
sitis, quæ dicta sunt hactenus, nullum videtur posse
esse dubium. Quod autem causa libera actuum
metaphysicè inter se oppositorum, de quibus
hic agimus, inæqualem vim effectiuam ad eos
causandum habere possint, tum ex se satis vide-
tur notum; tum inde probatur, quia ad actus
physicè oppositos eiusmodi causas inæquales dari
de facto, ipsa experientia constat. Siquidem
causa productiua caloris sæpe vincit causam pro-
ductiuam frigoris oppositi, eamque ad illud non
causandum necessitat maiore sua effectiua vi.
Quo posito, cum voluntas diuina potentior citra
dubium sit ad suum actum positiuum, quam
voluntas creata ad suum, quando tales actus
sunt.

sunt oppositi; consequitur, in tali casu voluntatem diuinam suum actum ponere posse independere à nutu libero voluntatis creatæ: secus voluntatem creatam suum independentem à nutu libero voluntatis diuinæ. Quod pro dicendis disp. 39. de prædefinitionibus Dei obseruatum esto.

221 Per quæ omnia integrè iam manet probata, quoad omnes suas partes proposuit. 14. datum. 194. Circa quam aduerto, quæcumque in eâ statuta sunt de actibus duarum causarum liberarum habentibus inter se connexionem, perinde esse vera, siue talis connexio sit mediata, siue sit immediata; vt consideranti innotescet. Quod pro varijs casibus specialibus, qui occurrere possunt est obseruandum. Ex ijs autem, quæ circa duas causas liberas, quarum actus inter se connexionem habent, statuta relinquimus, non difficile inferri potest, quid sit statuendum circa duas causas vel ambas necessarias, vel alteram necessariam, & alteram liberam; quarum actus similiter inter se connexionem habent. Pro quo, in oppositis duobus principijs, generales aliquas regulas exhibebimus, quæ ad casus speciales ab vnoquoque facile possint applicari.

222 Primum principium est. Impossibile est, vt causa necessaria non exerceat actum, ad quem habet potentiam proximam. Demonstratur hoc. Quia causa necessaria ex vna parte ad vnum tantum ex suis actibus contradictorijs potest habere potentiam proximam; nam si, ad vtrumque haberet, iam non esset necessaria, sed libera, vt ex sæpe dictis in præcedentibus constat: ex alia verò parte non potest non illa vnum ex suis actibus contradictorijs exercere de facto; nam ambo extrema contradictionis nequeunt simul deesse: actus autem exercitus solus ille esse potest, ad quem in causâ datur potentia proxima, vt pote qui eam essentialiter præsupponit: ob id namque ab actu ad potentiam est necessaria consequentia. Igitur necessarium est, vt ex duobus actibus contradictorijs, ille, ad quem causa necessaria habet potentiam proximam, ab ipsâ exerceatur de facto; siue, quod recidit in idem, impossibile est, vt causa necessaria non exerceat actum, ad quem habet potentiam proximam. Quod erat principium demonstrandum. Circa quod duo sunt notanda. Primum, quando actus causæ creatæ postius est, vnum ex requisitis intrinsicis ad potentiam proximam eius esse decretum Dei concurrendum illi. Secundum, quando actus est negatiuus, dato etiam, quod causa necessaria nullam in eo exerceret causalitatem immediatam, de quo quid sit dicendum, decreuimus supra num. 131. id non ob stare, quominus ille impræsentiarum sub dato principio comprehenderetur, vt potè in quo vniuersaliter est sermo de quouis actu, quem exercere concipitur causa necessaria quolibet modo, etiam citra causalitatem. Secundum principium est. Si actus causæ A cum actu causæ B sit connexus, tunc causa A potentiam proximam ad suum actum habebit, quando, stantibus ceteris cunctis ad talem potentiam requisitis intrinsicis, fuerit insuper conditionata veritas talis potentie proximæ completiua, iuxta doctrinam in præcedentibus traditam: de quo, doctrinam ipsâ suppositâ, nullum potest esse dubium.

223 His positis, sit prima regula pro casu, quod ambæ causæ A, & B sint necessariae, & actus causæ A cum actu causæ B sit connexus, siue non mutuo sine mutuo, vel è conuerso. Nimi-

rum. Si vnâ cum cæteris omnibus constitutiuis potentie proximæ causæ A ad suum actum, adsit conditionata veritas talis potentie proximæ completiua, nequibit causa A talem actum non exercere. Quia est impossibile, vt causa necessaria, qualis ponitur esse A, non exerceat actum, ad quem habet potentiam proximam iuxta principium primum. Et in dato casu causa A potentiam proximam habebit ad dictum actum iuxta principium secundum. Tantumdemque venit dicendum inuerso pacto de causâ B comparatâ cum causâ A. Secunda regula pro casu, quod causa A sit necessaria, & causa B sit libera, actusque causæ A sit connexus cum actu causæ B siue non mutuo, siue mutuo eadem prorsus est, ac præcedens ex parte causæ A cum B comparatæ. Quia causa A, vt pote necessaria, nequibit non exercere suum actum, si habeat ad illum potentiam proximam per prædictam veritatem conditionatam, & cæteris omnibus requisitis integrè constitutam. Comparatio autem causæ B cum A pertinet ad casum sequentem. Sit ergo tertia, & vltima regula pro casu, quod causa A libera sit, & causa B sit necessaria, actusque causæ A sit connexus cum actu causæ B siue non mutuo, siue mutuo. Applicandam scilicet esse ad hunc casum, suâ seruacâ proportionem, & quantum ad ipsum opus sit, doctrinam circa propositionem traditam latè pro casu, quod ambæ dictæ causæ sint liberae. Quam applicationem, quod non difficile à Lectore effici potest, ne prolixus sim, prætermitto.

224 Quemadmodum etiam prætermitto plurimam coniectaria, quæ ex doctrinâ vniuersalissimâ in hac quæst. stabilitâ possent inferri pro illis omnibus specialioribus materijs, in quibus de libertate sermo incidit, vel inseritur; quæ quidem pleraque sunt Theologicæ. Sat fuerit, hic statuisse, firmasseque vniuersalissima, nec parum notanda principia, ex quibus ibi nullo negotio innumeræ propemodum quæstiones resolui possint; prout nos in residuo huius Operis ipsâ praxi ostendemus.

QVAESTIO VI.

Quenam ad libertatem contrarietatis, atque ad libertatem anonymam sint requisita.

225 Post varias exhibitas diuisiones libertatis actus primi supra quæst. 3. ad tria vniuersaliora capita reduximus illam num. 31. nempe ad libertatem contradictionis, quæ versatur circa extrema contradictoriè opposita; ad libertatem contrarietatis, quæ versatur circa extrema opposita contrariè; & ad libertatem anonymam, quæ versatur circa extrema non opposita. Ex quibus libertas contradictionis potissima est: quia sine eâ neutra aliarum potest subsistere, vt ibi demonstratum est num. 39. clariùsque ex hic dicendis constabit. Cum tamen illa bene sine alijs stare possit, vt etiam patebit ex hic dicendis. Ob id de requisitis ad libertatem contradictionis latè tractatum est tota quæst. præced. Nonnulla tamen dicenda restant de requisitis ad libertatem contrarietatis, atque etiam ad libertatem